

Міністерство освіти і науки України

Модельна навчальна програма

**«Історія Польщі. 5–9 класи»
для закладів загальної середньої освіти**

(Авт. Шершньова В. П.)

***«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»*
(Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.08.2026 №1324)**

2026

ВСТУПНА ЧАСТИНА

Програму розроблено на основі Типової навчальної програми та **Державного стандарту базової середньої освіти**, затвердженого Постановою КМ від 30 вересня 2020 р. № 898, яким визначено мету базової середньої освіти, якою є:

розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів, формування компетентностей, необхідних для їх соціалізації та громадянської активності, свідомого вибору подальшого життєвого шляху та самореалізації, продовження навчання на рівні профільної освіти або здобуття професії, виховання відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, навколишнього природного середовища, національних та культурних цінностей українського народу.

Метою навчання «Історії Польщі» в 5–9 класах, узгодженою з метою громадянської та історичної освітньої галузі є:

розвиток особистості учня/учениці через осмислення минулого, сучасного та зв'язків між ними, взаємодії між глобальними, загальноукраїнськими і локальними процесами; формування ідентичності громадянина України, його активної громадянської позиції на засадах демократії, патріотизму, поваги до прав і свобод людини, визнання цінності верховенства права та нетерпимості до корупції.

Програма передбачає розвиток наскрізних ключових компетентностей:

1) читати з розумінням, що передбачає здатність до емоційного, інтелектуального, естетичного сприймання і усвідомлення прочитаного, розуміння інформації, записаної (переданої) у різний спосіб або відтвореної технічними пристроями, що охоплює, зокрема, уміння виявляти приховану і очевидну інформацію, висловлювати припущення, доводити надійність аргументів, підкріплюючи власні висновки фактами та цитатами з тексту, висловлювати ідеї, пов'язані з розумінням тексту після його аналізу і добору контраргументів;

2) висловлювати власну думку в усній і письмовій формі, тобто словесно передавати власні думки, почуття, переконання, зважаючи на мету та учасників комунікації, обираючи для цього відповідні мовленнєві стратегії;

3) критично і системно мислити, що виявляється у визначенні характерних ознак явищ, подій, ідей, їх взаємозв'язків, умінні аналізувати та оцінювати доказовість і вагомість аргументів у судженнях, зважати на протилежні думки та контраргументи, розрізняти факти, їх інтерпретації, розпізнавати спроби маніпулювання даними, використовуючи різноманітні ресурси і способи оцінювання якості доказів, надійності джерел і достовірності інформації;

4) логічно обґрунтовувати позицію на рівні, що передбачає здатність висловлювати послідовні, несуперечливі, обґрунтовані міркування у вигляді суджень і висновків, що є виявом власного ставлення до подій, явищ і процесів;

5) діяти творчо, що передбачає креативне мислення, продукування нових ідей, доброзичесне використання чужих ідей та їх доопрацювання, застосування власних знань для створення нових об'єктів, ідей, уміння випробовувати нові ідеї;

6) виявляти ініціативу, що передбачає активний пошук і пропонування рішень для розв'язання проблем, активну участь у різних видах діяльності, їх ініціювання, прагнення до лідерства, уміння брати на себе відповідальність;

7) конструктивно керувати емоціями, що передбачає здатність розпізнавати власні емоції та емоційний стан інших, сприймати емоції без осуду, адекватно реагувати на конфліктні ситуації, розуміти, як емоції можуть допомагати і заважати в діяльності, налаштовуючи себе на пошук внутрішньої рівноваги, конструктивну комунікацію, зосередження уваги, продуктивну діяльність;

8) оцінювати ризики, що передбачає вміння розрізняти прийнятні і неприйнятні ризики, зважаючи на істотні фактори;

9) приймати рішення, що передбачає здатність обирати способи розв'язання проблем на основі розуміння причин та обставин, які призводять до їх виникнення, досягнення поставлених цілей з прогнозуванням та урахуванням можливих ризиків та наслідків;

10) розв'язувати проблеми, що передбачає вміння аналізувати проблемні ситуації, формулювати проблеми, висувати гіпотези, практично їх перевіряти та обґрунтовувати, здобувати потрібні дані з надійних джерел, презентувати та аргументувати рішення;

11) співпрацювати з іншими, що передбачає вміння обґрунтовувати переваги взаємодії під час спільної діяльності, планувати власну та групову роботу, підтримувати учасників групи, допомагати іншим і заохочувати їх до досягнення спільної мети.

Компетентнісний потенціал курсу та базові знання зазначені в додатку 17 Державного стандарту базової середньої освіти, та є спільними для громадянської та історичної освітньої галузі.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів/учениць з громадянської та історичної освітньої галузі зазначені в додатку 18 Державного стандарту базової середньої освіти і **передбачають**, що учень/учениця/ учениця:

мислить історико-хронологічно, орієнтується в історичному часі, встановлює причинно -наслідкові зв'язки між подіями, явищами і процесами, діяльністю людей та її результатами в часі, виявляє зміни і тривалість у житті суспільства;

мислить геопросторово, орієнтується в соціально-історичному просторі, виявляє взаємозалежність розвитку суспільства, господарства, культури і навколишнього природного середовища;

мислить критично, працює з різними джерелами інформації та формулює історично обґрунтовані запитання;

мислить системно, виявляє взаємозв'язок, взаємозалежність та взаємовплив історичних подій, явищ, процесів, постатей у контексті відповідних епох; розуміє множинність трактувань минулого і сучасного та зіставляє їх інтерпретації;

усвідомлює власну гідність, реалізує власні права і свободи, поважає права і гідність інших осіб, виявляє толерантність, протидіє проявам дискримінації;

дотримується демократичних принципів, конструктивно взаємодіє з іншими особами, спільнотою закладу освіти, місцевою громадою і суспільством, долучається до розв'язання локальних, загальнонаціональних і глобальних проблем, усвідомлює необхідність утвердження верховенства права і дотримання правових норм для забезпечення сталого розвитку суспільства.

Завдання для досягнення мети навчального предмета, що реалізують вимоги до обов'язкових результатів навчання, зазначені у Додатку 18 Державного стандарту базової середньої освіти. Вони передбачають, що наприкінці предметного циклу *учень/учениця будуть здатні*:

1) розуміти культурні та соціальні процеси.

2) працювати з різними історичними джерелами та оцінювати їх достовірність.

3) аналізувати історичні події, визначати взаємозв'язки і причинно-наслідкові зв'язки.

4) мати навички усного і письмового висловлення історичних суджень і аргументації.

5) проявляти творчий підхід до вивчення історії через проєктну діяльність та використання іконографії й інтерактивних засобів.

6) відповідально ставитись до спільної історичної та культурної спадщини різних народів.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів визначені у вказаному Додатку 18 складаються з таких компонентів:

групи результатів навчання учнів, що охоплюють споріднені загальні результати;

спільні для всіх рівнів загальної середньої освіти загальні результати навчання учнів, через які реалізується компетентнісний потенціал

галузі;

конкретні результати навчання учнів, що визначають їх навчальний прогрес за освітніми циклами;

орієнтири для оцінювання, на основі яких визначається рівень досягнення учня/ученицями результатів навчання на завершення відповідного циклу.

Зміст історичного матеріалу в програмі базований на пріоритетах:

- формуванні національної та громадянської ідентичностей учнів/учениць;
- людиноцентризм;
- підкреслення національних і загальнолюдських цінностей у минулому й сьогоденні;
- оптимальне поєднання та взаємозв'язок національної, регіональної та локальної історії;
- багатоперспективність і полікультурність;
- увиразнення зв'язку минулого і сьогодення;

Шляхи реалізації програми та особливості організації освітнього процесу

З урахуваннями теми уроку в освітній процес програмою рекомендовано включати такі види діяльності учнів/учениць

Робота з орієнтації в історичному часі, визначення головних дат на лінії часу;

Робота з орієнтації в історичному просторі (історична карта)

З'ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять

Робота з текстом

Робота з історичною інформацією

Робота з історичним джерелом

Робота з графічною інформацією

Робота з іконографією

Пошук причинно-наслідкових зв'язків

Написання есе

Робота в групах,

Міні проекти

Програма передбачає, що предмет «Історія Польщі» у 5–9 класах викладається у вигляді окремого курсу у кожному навчальному році.

Викладання здійснюється у хронологічній послідовності та передбачає:

- хронологічно узгоджений/синхронізований виклад подій і явищ історії України, історії Польщі та всесвітньої історії, що забезпечить внутрішньогалузеву та міжгалузеву інтеграцію змісту й діяльності учнів/учениць.

- виокремлення в курсі елементів/сюжетів інтегрованого змісту для цілісного висвітлення перебігу історичного процесу (розгляд подій і процесів української та/або польської історії у контексті європейської і світової історії, дослідження впливу подій і процесів в Україні та Польщі на інші країни);

- застосування інтегрованих завдань і проєктів, зокрема через реалізацію рекомендованих у цій програмі видів діяльності;
- збереження наступності курсу історії в 7–9 класах з інтегрованим курсом адаптаційного циклу базового рівня освіти (5–6 класи).

Ефективна реалізація програми вимагає відповідного календарно-тематичного планування. Основою для такого планування може стати подана нижче таблиця синхронізації. При узгодженні/синхронізації програми з курсами Історії України та Всесвітньої історії за приклад було взято модельну навчальну програму «Історія України. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Пометун О. І., Ремех Т. О., Гупан Н. М., Малієнко Ю. Б., Серова Г. В.). Кількість годин на вивчення конкретних тем в межах визначених Програмою, вчителі можуть визначати самостійно, здійснювати перерозподіл тем між роками навчання не порушуючи при цьому хронологічної лінії.

Програма призначена, для двох циклів базової середньої освіти, адаптаційного (5–6 класи) та базового предметного навчання (7–9 класи), що дають змогу враховувати вікові та індивідуальні особливості розвитку і потреби учнів, а також забезпечити просування індивідуальними освітніми траєкторіями. Кількість годин на курс (рекомендовано 1–0,5 в тиждень) заклади визначають самостійно в своїх Освітніх програмах виходячи з Базового навчального плану для класів з навчанням мовою національної меншини/вивчення мови національної меншини. Програма може використовуватись як для загальноосвітніх навчальних закладів II ступеня, так і для суботньо-недільних шкіл.

Таблиця синхронізації курсів Історія України та Всесвітня історія в 7–9 класах з курсом Історія Польщі

Клас	Предмет	Розділ навчальної програми
7 клас	Історія України/ Всесвітня історія	Повторення. Вступ Середньовіччя як період розвитку людства
	Всесвітня історія	Розділ 1. Становлення перших держав Середньовіччя
	Історія України	Розділ 1. Виникнення та становлення Русі-України
	Історія Польщі	Розділ 1. <i>Польща перших П'ястів</i>
	Всесвітня історія	Розділ 2. Формування європейського середньовічного суспільства
	Історія України	Розділ 2. Русь-Україна наприкінці X – у першій половині XI ст.
	Всесвітня історія	Розділ 3. Європейські держави в X–XV ст. Доба вікінгів. Хрестові походи
	Історія України	Розділ 3. Русь-Україна у другій половині XI – першій половині XIII ст.
	Історія Польщі	Розділ 2. <i>Польща в часи політичної роздробленості</i>
	Історія України	Розділ 4. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава)
	Всесвітня історія	Розділ 4. Матеріальне і духовне життя європейського Середньовіччя
	Всесвітня історія	Розділ 5. Виникнення та розвиток держав Центральної та Східної Європи в XI–XV ст.
	Історія Польщі	Розділ 3. <i>Розквіт польської держави в XIV ст. під час панування останніх П'ястів.</i>
	Історія України	Розділ 3. Руські удільні князівства у складі сусідніх держав. Кримське ханство
	Історія Польщі	Розділ 4. <i>Династія Ягеллонів на польському престолі</i>

8 клас	Історія Польщі	Розділ 5 <i>Польща за останніх Ягеллонів</i>
	Всесвітня історія	Розділ 6. Цивілізації середньовічного Сходу (оглядово)
	Історія України/ Історія Польщі Всесвітня історія	Узагальнення до курсу. Спадщина Середньовіччя в історії людства, України та Польщі.
	Історія України/ Всесвітня історія	Повторення. Вступ Ранньомодерна доба в історії людства та України
	Всесвітня історія	Розділ 1. Великі географічні відкриття: зустріч цивілізацій. Зародження капіталістичних відносин
	Всесвітня історія	Розділ 2. Світ ідей. Відродження. Реформація. Бароко
	Всесвітня історія	Розділ 3. Західна і Центральна Європа в XVI–XVII ст.
	Історія Польщі	Розділ 1 <i>Річ Посполита: шляхетська держава в XVI ст.</i>
	Історія України	Розділ 1. Українські землі у складі Речі Посполитої (XVI – перша половина XVII ст.)
	Історія Польщі	Розділ 2. <i>Війни і початок кризи Речі Посполитої.</i>
	Історія України	Розділ 2. Становлення козацтва (XVI – перша половина XVII ст.)
	Історія Польщі	Розділ 3. <i>II половина XVII століття – війни і наростання кризи Речі Посполитої.</i>
	Історія України	Розділ 3. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.

	Всесвітня історія	Розділ 4. Османська імперія. Держави Східної Європи в XVI – першій половині XVIII ст.
	Історія України	Розділ 4. Козацька Україна наприкінці 50-х років XVII – на початку XVIII ст.
	Історія Польщі	Розділ 4 <i>Ослаблення Речі Посполитої в XVIII ст. Втручання сусідніх держав у внутрішні справи Польщі.</i>
	Всесвітня історія	Розділ 5. Епоха Просвітництва. Початок модернізації
	Історія України	Розділ 5. Українські землі в 20–90-х роках XVIII ст.
	Історія Польщі	Розділ 5 <i>Упадок Речі Посполитої в другій половині XVIII ст.</i>
	Всесвітня історія	Розділ 6. Світ східних цивілізацій у XVI–XVIII ст.(оглядово)
	Історія України/ Всесвітня історія/ Історія Польщі	Узагальнення до курсу Історія людства, України та Польщі в контексті Раннього Нового часу
9 клас	Історія України/ Всесвітня історія	Повторення. Вступ «Довге» XIX століття в історії України та світу
	Всесвітня історія	Розділ 1. Європа в час Французької революції та наполеонівських війн
	Історія Польщі	Розділ 1. <i>Спроба відновлення незалежності Польщі</i>
	Історія України	Розділ 1. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.
	Всесвітня історія	Розділ 2. Держави Європи та США: політичне і суспільне життя, зовнішня політика (1815–1870 рр.)
	Історія Польщі	Розділ 2. <i>Польські землі після Віденського конгресу.</i>
	Історія України	Розділ 2. Українські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.
	Історія Польщі	Розділ 3. <i>Весна народів на польських землях (інтегровано з всесвітньою історією і історією України)</i>
	Історія України	Розділ 3. Повсякденне життя та культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.

Всесвітня історія	Розділ 3. Модернізаційні процеси у країнах Європи та США в останній третині XIX – на початку XX ст. «Пробудження Азії»
Історія України	Розділ 4. Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст.
Історія Польщі	Розділ 4 <i>Польські землі після Весни Народів</i>
Історія України.	Розділ 5. Українські землі у складі Австро-Угорщини в другій половині XIX ст.
Історія Польщі	Розділ 5 <i>Суспільно-політичні і господарські зміни їх вплив на ситуацію польських земель.</i>
Всесвітня історія	Розділ 4. Міжнародні відносини (друга половина XIX – початок XX ст.)
Історія України	Розділ 6. Україна початку XX ст. перед викликами модернізації
Всесвітня історія	Розділ 5. Розвиток культури та повсякденне життя (кінець XVIII – початок XX ст.)
Історія України	Розділ 7. Повсякденне життя та культура України в середині XIX – на початку XX ст.
Історія Польщі	Розділ 6 <i>Розвиток польської культури в середині XIX поч. XX ст.</i>
Історія України/ Всесвітня історія/ Історія Польщі	Узагальнення до курсу Історія людства та України та Польщі в контексті Нового часу

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Історія Польщі. 5–6 клас

Кількість годин: 18 (рекомендована 0,5 год. на тиждень)

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмету	Види навчальної діяльності
Учень/учениця: Користується підручником (орієнтується в його структурі, користується методичним апаратом тощо) [5 ГЮ 4.2.1-1] Застосовує поняття «історія» [5 ГЮ 1.1.1-1]	ВСТУП Ознайомлення учнів із завданнями і структурою курсу та підручника. Історія як навчальний предмет і наука. Історія Польщі – складова всесвітньої історії. Регіони Польщі.	<i>Робота з орієнтації в історичному часі</i> Розташування подій на лінії часу використовуючи різні одиниці виміру історичного часу <i>Робота з іконографією</i> Історія як наука. Історичні джерела. <i>Робота з орієнтації в історичному просторі (карта)</i> Шукаємо назви і визначаємо географічне положення історичних регіонів Польщі. <i>Робота з текстом</i> Пошук зв'язків минулого і сучасного
Учень/учениця: Розрізняє умовні позначки на історичній карті. Знаходить на карті відповідь на запитання вчителя/вчительки. [6 ГЮ 1.2.2-1] Креслить лінію часу та позначає на ній запропоновані дати. Співвідносить рік зі століттям. [6 ГЮ 1.1.2-1] Пояснює, як відбувається відлік часу в історії, звідки історики довідуються про минулі часи; про давнє походження герба; про давність етноніма «Польща». [6 ГЮ 1.1.1-1] Свідомо читає адаптований історичний текст, знаходить у ньому історичну інформацію. Знаходить у тексті відповіді на запитання. [6 ГЮ 2.1.1-1]	Розділ 1. Польща в часи П'ястів Польща у I тисячолітті. Гнезно – столиця Польщі. Взаємовідносини з сусідами: чехами, німцями, русичами. Київська Русь. Мешко I – Добрава. Прийняття християнства. Болеслав Хоробрий. Коронація 1025 р. Розпад Польщі і боротьба за об'єднання польських земель. Казимир Великий – король Польщі. Укладання законів. Заснування університету в Кракові.	<i>Робота з орієнтації в історичному часі</i> Визначення головних дат – 966, 1000, 1025, 1333, 1364 рр. <i>Робота з орієнтації в історичному просторі (карта)</i> Визначення географічного розташування польських племен в X ст. Порівняння території польської держави за перших володарів. <i>Робота з іконографією і текстами</i> Легенди. З'їзд монархів. <i>Пошук причинно-наслідкових зв'язків</i> Хрещення Польщі. З'їзд в Гнезні. Заснування Академії в Кракові.

Відрізняє художньо-образний та науково-популярний історичний тексти. [6 ГІО 2.1.2-1] Працює з іконографією та іншими історичними джерелами, отримує інформацію про минуле. [6 ГІО 2.2.2-1]	Розвиток міст і торгівлі. Будівництво замків.	<i>Міні проєкт</i> Ілюстрації улюблених п'ястовських легенд. Опис і характеристика за певним алгоритмом замку, як пам'ятки історії та культури Проект газети присвяченої з'їзду в Гнєзні. Складання списку рис ідеального володаря, визначення міст, якими з них володів Казимир III. <i>Робота з текстом</i> З'ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять: язичники, град, мощі, осадництво. <i>Робота з історичним джерелом</i> Галь Анонім про з'їзд в Гнєзні.
Учень/учениця: Знаходить на карті місця найвизначніших подій XIV–XVI ст., аналізує зміни кордонів. [6 ГІО 1.2.2-1] Визначає тривалість подій, віддаленість від сьогодення. [6 ГІО 1.1.2-1] Називає найвизначніші події та найвидатніших діячів доби. [6 ГІО 1.1.1-1] За текстом / ілюстрацією розповідає про історичного діяча та про історичну подію. [6 ГІО 2.2.1-1] Вибирає історичну інформацію з художньо-образного тексту. Відрізняє в сюжеті оповідань справжні історичні факти та постаті від вигаданих. [6 ГІО 2.1.2-1] Складає тези інформації в підручнику. Виокремлює в тексті головне й другорядне. [6 ГІО 2.1.3-1] Оцінює інформацію історичних джерел. Працює з історичною інформацією — текстовою та графічною. [6 ГІО 2.2.2-1]	Діагностична робота Розділ 2. Польська держава в XIV–XVII ст. Хрестоносці на польські землі. Унія з Литвою. Велика перемога в 1410 році. 13-річна війна з хрестоносцями і Торунський мир. Культура польського середньовіччя. М. Коперник. Теорія Коперника, її вплив на розвиток науки та світогляд європейців. Відновлення Краківського університету Владиславом Ягеллом. Видатні особистості Польщі XV століття. Ян Замойський – культура, військові досягнення, політика. Перемога над Московією. Шведсько-польські війни. Оборона Ченстохови. Стефан Чарнецький. Боротьба зі шведами.	<i>Робота з орієнтації в історичному часі</i> Визначення головних дат – 1385, 1410, 1543, 1655, 1683. <i>Пошук причинно-наслідкових зв'язків</i> Унія в Креві. Відсіч Віденська. <i>Робота з орієнтації в історичному просторі (карта)</i> Пошук на карті окремих держав, порівняння величини різних держав. Аналіз на карті змін кордонів, слідкування за просуванням військ, читання легенди. <i>Міні проєкт</i> Створення проєкту першої сторінки газети, що інформує мешканців Польського королівства про підписання унії в Крево та про Віденську перемогу. Оцінка рис притаманних рицарям, вибір тих, які цінуються в сучасному світі. Підготовка і проведення прес-конференції з Коперником. Підготовка статті для Вікіпедії про Яна Замойського/Замость як пам'ятку історії та культури

Висловлює власне ставлення до історичних подій, явищ і діячів на основі опрацьованої інформації. [6 ГЮ 3.2.1-1]	Олівський мир. Східна політика Речі Посполитої. Війни поляків з турками. Відсіч Відня. Наслідки воєн для держави.	(на вибір учня/учениці). <i>Робота з текстом</i> З'ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять: династія, Анжу, шляхта, канцлер, «потоп», гусарія. Пошук сучасних зв'язків сьогоднішніх Польщі і Литви. Порівняння Ягеллонського Університету з Краківською Академією. <i>Робота з іконографією</i> Картина Я. Матейка «Битва під Грюнвальдом», пошук і характеристика постатей. «Астроном Коперник» – характеристика тогочасних приладів. «Баторий під Псковом» – характеристика особистостей. Види військ армії хрестоносців і польсько-литовсько-руських.
	Діагностична робота	
Учень/учениця: Знаходить на карті місця найвизначніших подій доби. [6 ГЮ 1.2.2-1] Визначає тривалість подій, складає елементарні хронологічні задачі. [6 ГЮ 1.1.2-1] Називає найвизначніші події та найвидатніших діячів. [6 ГЮ 1.1.1-1] Стисло характеризує історичні постаті, використовуючи текст. Висловлює ставлення до подій та постатей. [6 ГЮ 3.2.1-1] Докладно переказує науково-популярний текст, вибудовуючи розгорнуту відповідь на питання. За текстом складає план перебігу подій. [6 ГЮ 2.1.3-1] Моделює белетризовану ситуацію,	Розділ 3. Боротьба за незалежність Речі Посполитої Станіслав Август Понятовський. Розвиток культури і освіти. Четвергові обіди. Меценат. Конституція 3 Травня, її творці. Небезпека для незалежності. Тадеуш Костюшко. Бартош Гловацький. Ян Кілінський. Поразка повстання. Падіння польської держави. ІІІ поділ Речі Посполитої 1795 року та його наслідки. Польські патріоти на чужині. Наполеон. Утворення Легіонів.	<i>Робота з орієнтації в історичному просторі (карта)</i> Пошук земель втрачених Польщею під час різних поділів. <i>Робота з орієнтації в історичному часі</i> Визначення головних дат: 1764, 1794, 1772, 1791, 1795, 1797, 1830, 1863, укладання хронологічної таблиці. <i>Робота з текстом</i> З'ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять реформи, меценат, повстання, косинери, еміграція, Легіони, Мазурек Домбровського, бранка. <i>Робота з текстом</i> Характеристика постаті Юзефа Вибицького. Шанобливе ставлення до Національного гімну Польщі і України, як символу держави.

змінюючи особу оповідача, додаючи нових героїв, тощо. [6 ГІО 2.2.1-1] Складає словник історизмів, пояснює їх значення на основі тексту. [6 ГІО 1.1.1-1] Порівнює (за запропонованими вчителем лініями порівняння) історичні факти та події. [6 ГІО 2.3.1-1] Аналізує інформацію історичних джерел (текстових, візуальних), визначає їх значення для пізнання минулого. [6 ГІО 2.2.2-1]	Ян Генрих Домбровський. Написання польського державного гімну. Листопадове і січневе повстання. Чому поляки взяли за зброю. Січнева ніч і Народний Уряд. Партизанська війна. Ромуальд Траугутт. Поразка повстання. Діяльність поляків під чужим пануванням. Опір польського суспільства. Шкільний страйк. Марія Кюрі-Склодовська. Поляки – нобелівські лауреати.	Вшанування польських і українських національних героїв. <i>Робота з іконографією</i> Четвергові обіди. Види мистецтва, види підтримки меценатами митців і науковців. Визначення громадського і особистого простору. Картина Я. Матейка «Конституція 3 Травня 1791 року», пошук відомих постатей, їх роль. Панорама Рацлавіцка, різниця в способі ведення бою російської та польської арміями. Мазурек Домбровського, пошук історичних фактів в національному гімні Польщі. Картина О. Сохачевського «Бранка поляків до російської армії 1863». Січневе повстання – порівняння озброєння повстанців та російської армії, оцінка ефективності партизанської боротьби, керівники повстання. <i>Пошукова робота</i> – місця в Україні пов'язані з Листопадним і Січевим повстаннями. Опрацювання маршруту екскурсії <i>Міні проєкт</i> Створення запрошень на Четвергові обіди. Проектування плакату про Костюшка, пошук і розміщення на плакаті найважливішої інформації про героя. Створення листівки, що заохочує вступати до Легіонів, підбір переконливих аргументів. Підготовка проєкту штандару повстанців. Підготовка і взяття інтерв'ю з Марією Кюрі-Склодовською. <i>Робота з історичним джерелом</i> Присяга Костюшка. Пісня «До Кампіносу (1863)». <i>Пошук причинно-наслідкових зв'язків</i>
--	--	--

		Третій поділ Речі Посполитої. Січневе повстання.
	Діагностична робота	
Учень/учениця: Показує на карті територію Польщі, області, найбільші міста. Ставить запитання до історичної карти. [6 ГЮ 1.2.2-1] Переказує адаптований історичний текст за планом, вживаючи історизми. Дає повну відповідь на історичне питання (за текстом підручника). [6 ГЮ 2.1.3-1] Встановлює хронологічну послідовність 2–3 історичних подій. Встановлює хронологічну послідовність прийняття найважливіших державотворчих документів. [6 ГЮ 1.1.2-1] Називає найважливіші події та найвизначніші постаті. Вибирає (з переліку) пов'язані події (факти). [6 ГЮ 1.1.1-1] Складає план розповіді про подію. [6 ГЮ 2.1.3-1] Складає запитання про історичні події та постаті. [6 ГЮ 2.1.4-1] Ділиться враженнями щодо історичних подій та постатей. Співставляє історичні події із сучасністю. [6 ГЮ 3.2.1-1] Наводить приклади участі своїх родичів у важливих подіях XX ст. Складає розповідь на основі розповідей родичів. [6 ГЮ 2.2.1-1] Аналізує інформацію історичних джерел (текстових, візуальних), визначає їх значення для розуміння історичних подій. [6 ГЮ 2.2.2-1]	Розділ 4. Польща в XX ст. Відновлення незалежності Польщі. Варшавська битва. Боротьба поляків і українців зі спільним ворогом. Чому поляки збудували над Балтійським морем новий великий порт. Розбудова Гдині. Напад гітлерівської Німеччини на Польщу. Терор окупантів. Рух опору. Роль молоді в боротьбі. Харцери. Варшавське повстання. Закінчення війни та діяльність антикомуністичного підпілля. Терор комуністичної влади ПРЛ. Ян Павел II – Папа-паломник. «Солідарність» та її герої. Сьогодення Польщі. Державні символи Польщі. Сучасна Польща у Європі та світі.	<i>Робота з орієнтації в історичному просторі (карта)</i> Відстеження формування кордонів незалежної польської держави. Пошук на карті регіонів де розвивались певні галузі господарства. <i>Робота з орієнтації в історичному часі</i> Визначення головних дат: 11.11.1918, 1920, 1921, 1939, 1945, 1978, укладання хронологічної таблиці. <i>Робота з текстом</i> Характеристика постаті Юзефа Пілсудського. <i>Робота з історичним джерелом</i> Мета боротьби антикомуністичного підпілля. <i>Робота з текстом</i> З'ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять: II Річ Посполита, Легіони, більшовики, комунізм, «Чудо над Віслою», окупація, підпілля, концентраційний табір, антикомуністичне підпілля, понтифікат, страйк, профспілка, демократія. <i>Робота з іконографією</i> Паломництво Яна Павла II та впровадження для світу його ідей. Головні постаті «Солідарності». <i>Пошук причинно-наслідкових зв'язків</i> Відновлення незалежності Польщі. Будова порту і міста Гдиня. Створення «Солідарності». <i>Міні проєкт</i> Підготовка плакатів до Дня незалежності Польщі та Дня Незалежності України. Підготовка першої сторінки газети від 1920 року зі статтею про <i>Битву Варшавську</i>. Створення списку ознак і об'єктів ідеального міста

		XXI століття. Написання короткого звернення до міжнародної спільноти в якій висловіть своє ставлення до війни та окупації.
	Діагностична робота	
	Підсумкове семестрове і річне оцінювання	

7 клас
Історія Польщі.
Кількість годин: 35 (рекомендована 1 год. на тиждень)

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмету	Види навчальної діяльності
Учень/учениця: Називає і пояснює основні події і явища П'ястовської Польщі; визначає взаємодію політичних, економічних, соціальних і культурних чинників, які впливали на розвиток держави. [9 ГІО 4.1.1-1] Розташовує у хронологічній послідовності відомості про П'ястовську Польщу, згадки у слов'янських та польських джерелах з середини IX–XI ст.; визначає віддаленість, тривалість одних подій, явищ і процесів відносно інших. [9 ГІО 1.1.2-2] Визначає на карті території розселення слов'янських племен на теренах сучасної Польщі, напрямки походів володарів Польщі середини IX–XI ст. та описує їх за картою; характеризує просторові зміни історичних процесів і пояснює їх значення. [9 ГІО 2.1.1-1] Пояснює особливості зовнішніх відносин князя Мешка I, королів Болеслава I та Болеслава II; встановлює взаємозв'язки між історичними подіями, явищами та діяльністю володарів П'ястовської Польщі; пояснює причини і приводи, результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів, використовуючи відповідні поняття і терміни. [9 ГІО 1.3.2-1] Визначає причини і наслідки впровадження	Розділ 1. Польща перших П'ястів. Дослов'янський період. Слов'яни. Розселення польських племен. Перші державні утворення П'ястів. Держава Мешка I. Хрещення Мешка I (966) та значення прийняття християнства. Польща в колі європейської культури. Польсько-німецькі відносини. Зміцнення польської держави Болеславом Хоробрим. Коронація (1025р.) Польща і Київська Русь. Походи Болеслава Хороброго. Криза і відновлення монархії. Крах Болеслава Сміливого.	<i>Робота з орієнтації в історичному часі</i> визначення головних дат – VI ст. д.н.е., X ст., 966, 972, 997, 1000, 1025, 1038, 1039, 1076 <i>Робота з орієнтації в історичному просторі (карта)</i> Розселення польських племен. Назви земель об'єднаних Мешком I. Землі приєднані Болеславом Хоробрим та Казимиром Відновителем. <i>Робота з текстом</i> З'ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять: королівські клейноди, язичники, християни, дипломатія, слов'яни, поляни, вісяни, з'їзд монархів. <i>Робота з історичним документом</i> Найдавніші згадки про слов'ян. Уривок з хроніки Галія Аноніма «Про походи Болеслава Хороброго». <i>Робота з графічною інформацією</i> Картина Я. Матейка «Запровадження християнства». Зображення реліквій подарованих Оттоном I. <i>Міні проекти</i> Пошукова робота: які сучасні держави існують на землях заселених слов'янами. Інтерв'ю з Мешком I про його досягнення. Проект першої сторінки газети присвяченої З'їзду в Гнєзді. Підготовка інформації для статті до енциклопедії про перших володарів Польщі (на вибір учня/учениці). <i>Пошук причинно-наслідкових зв'язків</i>

християнства для молодії польської держави; визначає передумови, розрізняє результати і наслідки історичних подій, явищ і процесів. [9 ГІО 1.2.3-1] Застосовує та пояснює на прикладах терміни: королівські клейноди, язичники, християни, дипломатія, слов'яни, поляни, вісяни, З'їзд монархів; узагальнює й конкретизує історичну інформацію, знаходить аналогії в явищах і процесах суспільно-історичного розвитку. [9 ГІО 4.1.3] Аналізує історичні джерела; добирає історичну інформацію з різних джерел для виконання навчального завдання, аргументує свій вибір; визначає інформаційну повноту джерела, виокремлює основні положення його змісту, визначає сутність, важливість джерела інформації та його пізнавальні можливості. [9 ГІО 3.2.1-1] Висловлює обґрунтовані судження щодо ролі Мешка I, Болеслава Хороброго та Болеслава II Сміливого у становленні Польської держави; обґрунтовує власну оцінку історичних подій і діяльності історичних діячів, використовуючи історичні факти та інформацію з різних джерел. [9 ГІО 1.2.2-4] Створює письмове історичне висловлення, дотримуючись засад академічної доброчесності; створює власний інтелектуальний продукт. [9 ГІО 3.2.2-3]		Прийняття християнства. З'їзд в Гнєзді. Криза Польського королівства на початку XI ст.
Учень/учениця: Називає і пояснює основні події і явища П'ястовської Польщі доби Болеслава Кривоустого; визначає взаємодію політичних, економічних, соціальних і	Відновлення монархії. Правління Казимира Відновителя, Владислава Германа і Болеслава Кривоустого. Зовнішня політика. Боротьба з німецькими державами в	<i>Робота з орієнтації в історичному часі</i> Визначення меж правління Болеслава Кривоустого та подій боротьби з німецькими державами в XII ст., визначення головних дат: 1109, 1138. <i>Робота з текстом</i>

культурних чинників, які впливали на розвиток держави та життя суспільства. [9 ГІО 4.1.1-1] Розташовує у хронологічній послідовності події, пов'язані з правлінням Болеслава Кривоустого; визначає віддаленість, тривалість подій та історичних процесів. [9 ГІО 1.1.2-2] Визначає на карті уділи, напрями походів та головні гроди; описує історичні події за картою, характеризує просторові зміни історичних процесів та пояснює їх значення. [9 ГІО 2.1.1-1] Пояснює особливості зовнішньої політики Болеслава Кривоустого, встановлює взаємозв'язки між історичними подіями, явищами і процесами, пояснює причини і приводи, результати і наслідки історичних подій, використовуючи відповідні поняття і терміни. [9 ГІО 1.3.2-1] Характеризує суспільство і господарство П'ястів; застосовує та пояснює на прикладах поняття: право князівське, данина, послуга, дружина, осада службова, підсічне землеробство; узагальнює й конкретизує історичну інформацію, знаходить аналогії в явищах і процесах суспільно-історичного розвитку. [9 ГІО 4.1.3] Аналізує історичне джерело; визначає сутність, важливість джерела інформації та його пізнавальні можливості. [9 ГІО 3.2.1-1] Обґрунтовує власну оцінку історичних подій та діяльності правителів держави, використовуючи історичні факти та інформацію з різних джерел. [9 ГІО 1.2.2-2]	обороні самостійності і єдності польської держави. Оборона Глогова. Приєднання Гданського Помор'я до Польщі. Суспільство періоду П'ястів. Господарство. Гроди.	З'ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять: право князівське, данина, послуга, дружина, осада службова, підсічне землеробство. <i>Робота з історичним документом</i> Фрагмент хроніки Галя Аноніма «Про оборону Глогова». <i>Робота з орієнтації в історичному просторі (карта)</i> Уділи що входили до складу держави Владислава Германа, гроди, що були метою походу Болеслава Кривоустого на Помор'є. <i>Написання есе</i> Оцінка шансів, які давав Польщі поділ на уділи після смерті Болеслава Кривоустого. <i>Робота з графічною інформацією</i> Іконографія – грод в Гнезді та його населення. <i>Проект</i> Написання своїх вражень з подорожі до П'ястовської Польщі, опис людей і місць де ви могли побувати.
---	--	---

Створює письмове історичне висловлення та творчий проект, використовуючи історичні джерела, карту, ілюстративний матеріал та історичні поняття; створює власний інтелектуальний продукт з дотриманням засад академічної доброчесності. [9 ГЮ 3.2.2-3]		
	<i>Діагностична робота</i>	
Учень/учениця: Показує на карті території князівств доби політичної роздробленості Польщі та порівнює їх із територіями колишніх племянних союзів західних слов'ян; на основі історичної карти характеризує географічне положення князівств, установлює взаємозв'язок між географічним положенням та особливостями їх історичного розвитку; характеризує просторові зміни історичних процесів і пояснює їх значення [9 ГЮ 1.2.1-2]. Співвідносить дати основних подій і процесів історії Польщі доби політичної роздробленості, установлює їх хронологічну послідовність, визначає тривалість і синхронність історичних подій [9 ГЮ 1.1.2-1]. Застосовує та пояснює на прикладах поняття: роздробленість, заповіт, сеньйорат, сеньйор, сеньйоральний уділ, держава Хрестоносців, монголи, колонізація, трипільне землеробство, локація; узагальнює й конкретизує історичну інформацію, використовує історичні поняття для пояснення подій і процесів [9 ГЮ 4.1.3]. Пояснює причини і сутність політичної роздробленості Польщі; визначає	Розділ 2. Польща в часи політичної роздробленості Заповіт 1138 р. Головні уділи. Сеньйорат і його занепад. Політична роздробленість держави П'ястів. Поселення хрестоносців на польських землях. Підкорення прусів і утворення держави хрестоносців. Доля прусського населення. Захоплення німцями слов'янських земель. Утворення Бранденбурзької марки. Втрата Польщею Західного Помор'я. Нова держава-небезпека для Польщі. Похід Татар на Польщу після підкорення Русі. Битва під Легницею та її значення. Держава Генриків Сілезьких.	<i>Робота з орієнтації в історичному часі</i> Визначення головних дат – 1138, 1226, 1241. <i>Робота з текстом</i> З'ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять: роздробленість, заповіт, сеньйорат, сеньйор, сеньйоральний уділ, держава Хрестоносців, монголи, колонізація, трипільне землеробство, локація. <i>Пошук причинно-наслідкових зв'язків</i> Спровадження хрестоносців до Польщі. <i>Робота з орієнтації в історичному просторі (карта)</i> Аналіз карт Польщі в XII та XIII ст. <i>Робота з інформацією</i> Укладання таблиці з висновками. Аналіз позитивних і негативних наслідків роздробленості.

передумови, причини, перебіг і наслідки історичних подій та процесів [9 ГІО 1.2.3-1]. Розрізняє економічні та політичні чинники виникнення самостійних адміністративно-територіальних утворень; визначає взаємодію політичних, економічних, соціальних і культурних чинників історичного розвитку [9 ГІО 4.1.1-1]. Називає особливості політичного та соціально-економічного життя князівств доби політичної роздробленості, характеризує діяльність найвизначніших князів; пояснює історичні події, явища і процеси з урахуванням причиново-наслідкових та системних зв'язків [9 ГІО 4.3.2]. Обґрунтовує власні судження, використовуючи історичні факти та відомості з різних джерел [9 ГІО 4.2.3-2]. Визначає морально-духовні цінності людини доби Середньовіччя, порівнює їх із сучасними цінностями; пояснює на прикладах зміни й тяглість суспільних цінностей у різні історичні періоди [9 ГІО 4.3.2-2]. Аналізує причини й наслідки запрошення Хрестоносців до Польщі, установлює причинно-наслідкові зв'язки між історичними подіями та оцінює їхній вплив на подальший розвиток держави [9 ГІО 1.3.2]. Аналізує історичні карти Польщі XII–XIII ст., визначає зміни території князівств, пояснює їх причини та характеризує вплив політичної роздробленості на територіальний		
---	--	--

розвиток держави [9 ГЮ 2.1.1-2]. Добирає, систематизує й узагальнює інформацію з різних джерел, укладає таблицю, формулює висновки щодо позитивних і негативних наслідків політичної роздробленості [9 ГЮ 3.2.2-1]. Оцінює позитивні й негативні наслідки політичної роздробленості Польщі для її подальшого історичного розвитку, аргументує власну позицію історичними фактами [9 ГЮ 4.2.3-1].		
	<i>Діагностична робота</i>	
Учень/учениця: Показує на історичній карті територію Польського королівства та Великого князівства Литовського, місця найважливіших подій доби Ягеллонів; характеризує просторові зміни історичних процесів і пояснює їх значення [9 ГЮ 1.2.1-2]. Визначає послідовність основних подій історії польських земель за правління династії Ягеллонів, установлює їх хронологічну послідовність, тривалість і синхронність [9 ГЮ 1.1.2-1]. Співвідносить у часі події історії Польщі, України та всесвітньої історії, виявляє взаємозв'язки між ними [9 ГЮ 1.1.3-1]. Застосовує та пояснює на прикладах поняття і терміни: унія персональна, війни справедливі і загарбницькі, Пруси; використовує історичні поняття для пояснення історичних подій і процесів [9 ГЮ 4.1.3]. Визначає причини, сутність Кревської унії та	Розділ 3. Розквіт польської держави в XIV ст. під час панування останніх П'ястів. Спроби об'єднання польської держави. Боротьба Локетка за об'єднання польських земель. Втрата Гданського Помор'я і Силезії. Коронація Владислава Локетка (1320). Напади Хрестоносців на Великопольщу і Куяви. Битва під Пловцями (1333). Польща після смерті Локетка. Панування Казимира Великого. Втрата Силезії. Підкорення Червоної Русі. Розвиток осадництва. Розбудова міст. Міжнародна торгівля. Копальні солі. Кодифікація права. Зміцнення обороноздатності держави. Рицарство – королівське військо. Заснування краківського університету	<i>Робота з орієнтації в історичному часі.</i> Визначення головних дат: 1295, 1309, 1320, 1333, 1343, 1364. <i>Робота з текстом</i> З'ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять: старости, централізація, університет. <i>Пошук причинно-наслідкових зв'язків</i> Коронації Владислава Локетка. Заснування Краківської Академії. <i>Робота з орієнтації в історичному просторі (карта)</i> Пошук земель які не ввійшли до держави Локетка, та які він втратив. Назви земель якими володів Казимир III на початку панування, та земель монархії П'ястів які не вдалось приєднати. <i>Робота з історичною інформацією</i> Укладання таблиці з висновками: Досягнення та не реалізовані плани Казимира III. Визначення ролі католицької церкви в об'єднанні держави. <i>Робота з історичним джерелом</i> Ян Длугош про захоплення Помор'я хрестоносцями. Янко з Чарнкова про панування Казимира III. <i>Міні проєкт</i>

її наслідки для Польщі, Великого князівства Литовського й українських земель; визначає передумови, причини та наслідки історичних подій і процесів [9 ГІО 1.2.3-1]. Виявляє відмінності у внутрішній та зовнішній політиці Владислава II Ягайла, Владислава III Варненчика та Казимира IV Ягеллончика; порівнює історичних діячів за їхньою діяльністю та її наслідками [9 ГІО 4.2.2-1]. Характеризує основні події політичного життя українських земель у складі Великого князівства Литовського та Королівства Польського; пояснює взаємозв'язки історії України, Польщі та інших держав Європи [9 ГІО 4.3.1-2]. Дає оцінку діяльності представників династії Ягеллонів, аргументує власні судження історичними фактами та інформацією з різних джерел [9 ГІО 4.2.3-2]. Аналізує причини, перебіг і наслідки Великої війни з Тевтонським орденом та Тринадцятирічної війни, установлює причинно-наслідкові зв'язки між історичними подіями [9 ГІО 1.3.2]. Аналізує історичну карту, визначає зміни державних кордонів і пояснює їхній вплив на політичний розвиток регіону [9 ГІО 2.1.1-2]. Аналізує візуальні джерела як пам'ятки історичної культури; визначає їх інформативність і особливості відображення історичних подій [9 ГІО 3.2.1-2]. Порівнює історичну інформацію отриману з текстових і візуальних джерел, формулює обґрунтовані висновки [9 ГІО 3.2.2-1].	(1364). З'їзд монархів у Кракові.	Формулювання на основі зібраної інформації висновків про успіхи та невдачі Локетка, територіальні втрати та набуття, причини невдач. <i>Робота з графічною інформацією</i> Фотографії замків Казимира III які збереглись.
--	--	--

Аналізує історичне джерело; визначає авторську позицію, інформаційні можливості та значення джерела для пізнання минулого [9 ГІО 3.2.1-1]. Систематизує історичну інформацію у таблиці, визначає головне, узагальнює результати та формулює висновки [9 ГІО 3.2.2-1]. Формулює запитання і відповіді, використовуючи історичні факти, аргументи та історичну термінологію [9 ГІО 3.2.2-3]..		
	<i>Діагностична робота</i>	
Учень/учениця: Показує на історичній карті територію Польського королівства та Великого князівства Литовського, місця найважливіших подій доби Ягеллонів; характеризує просторові зміни історичних процесів і пояснює їх значення [9 ГІО 1.2.1-2]. Визначає послідовність основних подій історії польських земель за правління династії Ягеллонів, установлює їх хронологічну послідовність, тривалість і синхронність [9 ГІО 1.1.2-1]. Співвідносить у часі події історії Польщі, України та всесвітньої історії, виявляє взаємозв'язки між ними [9 ГІО 1.1.3-1]. Застосовує та пояснює на прикладах поняття і терміни: унія персональна, війни справедливі і загарбницькі, Пруси; використовує історичні поняття для пояснення історичних подій і процесів [9 ГІО 4.1.3]. Визначає причини, сутність Кревської унії та	Розділ 4. Династія Ягеллонів на польському престолі Династія Анжуйська на польському престолі. Кошицькі привілеї (1374). Угода з Люксембургами, процеси Польщі з хрестоносцями. Польсько-угорські угоди про спадковість трону. Польсько-литовські відносини. Угода в Крево (1385) Ягеллони на польському престолі. Доля унії в XIV ст. Приготування до війни з хрестоносцями. Битва під Грюнвальдом (1410). Торунський мир. Суперечки Польщі і хрестоносців на соборі в Констанці. Польсько-угорська унія. Битва під Варною, смерть короля Владислава Варненчика (1444). Казимир Ягеллончик. 13-річна війна з хрестоносцями.	<i>Робота з орієнтації в історичному часі</i> Визначення головних дат: 1376, 1385, 1410, 1413, 1444, 1454. <i>Пошук причинно-наслідкових зв'язків</i> Велика війна з Хрестоносцями. 13 річна війна. <i>Робота з текстом</i> З'ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять: унія персональна, війни справедливі і загарбницькі, Пруси. <i>Робота з орієнтації в історичному просторі (карта)</i> Місця пов'язані з Великою війною з Хрестоносцями. Східна і Середня Європа в епоху Ягеллонів. <i>Міні проєкт</i> Проведення прес-конференції з Владиславом Ягайлом за задалегідь підготовленими питаннями. <i>Робота з графічною інформацією</i> Картина Я. Матейка «Битва під Грюнвальдом». <i>Робота з іконографією</i> Порівняння війська короля Владислава і турків в битві під Варною – аналіз тексту та ілюстрації. <i>Робота з історичним джерелом</i> Ян Бачинський про приєднання Прус до Польщі.

її наслідки для Польщі, Великого князівства Литовського й українських земель; визначає передумови, причини та наслідки історичних подій і процесів [9 ГІО 1.2.3-1]. Виявляє відмінності у внутрішній та зовнішній політиці; порівнює історичних діячів за їхньою діяльністю та її наслідками [9 ГІО 4.2.2-1]. Характеризує основні події політичного життя українських земель у складі Великого князівства Литовського та Королівства Польського; пояснює взаємозв'язки історії України, Польщі та інших держав Європи [9 ГІО 4.3.1-2]. Аргументує власні судження історичними фактами та інформацією з різних джерел [9 ГІО 4.2.3-2]. Аналізує причини, перебіг і наслідки Великої війни з Тевтонським орденом та Тринадцятирічної війни, установлює причинно-наслідкові зв'язки між історичними подіями [9 ГІО 1.3.2]. Аналізує історичну карту, визначає зміни державних кордонів і пояснює їхній вплив на політичний розвиток регіону [9 ГІО 2.1.1-2]. Аналізує візуальні джерела як пам'ятки історичної культури; визначає їх інформативність і особливості відображення історичних подій [9 ГІО 3.2.1-2]. Порівнює історичну інформацію отриману з текстових і візуальних джерел, формулює обґрунтовані висновки [9 ГІО 3.2.2-1]. Аналізує історичне джерело; визначає авторську позицію, інформаційні можливості та значення джерела для пізнання минулого	Торунський мир (1466). Прусія-вассал Польщі.	<i>Робота з історичною інформацією</i> Систематизація в таблиці інформації про успіхи і поразки династії Ягеллонів, визначення головного.
--	---	--

[9 ГЮ 3.2.1-1]. Систематизує історичну інформацію у таблиці, визначає головне, узагальнює результати та формулює висновки [9 ГЮ 3.2.2-1]. Формулює запитання і відповіді, використовуючи історичні факти, аргументи та історичну термінологію [9 ГЮ 3.2.2-3].		
	Діагностична робота	
Учень/учениця: Визначає на карті територіальні зміни Польщі за останніх Ягеллонів, основні напрями торгівлі, перебіг воєн з Московською державою; характеризує просторові зміни історичних процесів та пояснює їх значення. [9 ГЮ 1.2.1-2] Розташовує у хронологічній послідовності події періоду правління останніх Ягеллонів; визначає віддаленість, тривалість історичних подій та процесів. [9 ГЮ 1.1.2-2] Пояснює особливості формування станової монархії, значення шляхетського стану для розвитку державотворчих традицій Польщі; визначає взаємодію політичних, економічних і соціальних чинників розвитку держави. [9 ГЮ 4.1.1-1] Описує повсякденне життя представників різних верств населення, характеризує розвиток господарства, торгівлі, міст, ремесла та самоврядування; визначає взаємозв'язок між розвитком господарства і змінами в суспільному житті. [9 ГЮ 4.1.2-2] Застосовує та пояснює на прикладах поняття і терміни: Лівонія (Інфлянти), перемир'я, фільварок, двір, панщина, демократія	Розділ 5. Польща за останніх Ягеллонів Формування і розвиток станової монархії. Від рицарства до шляхти. Привілеї. Сейми і сеймики. Шляхетська демократія. Виникнення фільварків. Польське зерно на європейських ринках. Законодавче обмеження прав селян. Гірництво і металургія. Міста і ремесло. Національно-суспільні відносини в містах. Антиміщанська політика шляхти. Шляхетські привілеї особистої недоторканності. Посилення польської позиції на Балтійському морі. "Холд пруський" 1525 р. Відносини з Московським князівством. Лівонська війна. Заснування польського флоту.	<i>Робота з орієнтації в історичному часі</i> Визначення головних дат: 1466, 1496, 1505, 1514, 1525. <i>Робота з іконографією</i> Характеристика основних груп шляхти. Фільварок. <i>Пошук причинно-наслідкових зв'язків</i> «Холд пруський». <i>Робота з текстом</i> З'ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять: Лівонія (Інфлянти), перемир'я, фільварок, двір, панщина, демократія шляхетська, сейм, сеймик, сенат, палата послів, сеймові конституції, привілеї, королівщина, рух езекуційний. <i>Міні проєкти</i> <i>Робота в групах</i> – сформулювати пропозиції привілеїв, які учні могли би отримати від адміністрації школи – визначити вплив кожного запропонованого привілею на шкільне життя. Підготовка інструкції для делегатів, які будуть представляти ваші інтереси в Сеймі. Написання відозви королю Польщі про знесення деяких некорисних для міщан і селян привілеїв, пояснюючи їх шкідливий вплив цих прав. Проект першої сторінки газети, що інформує жителів Королівства Польського про «Холд Пруський» в 1525 р. Формулювання заголовків, представлення ситуації в який

шляхетська, сейм, сеймик, сенат, палата послів, сеймові конституції, привілеї, королівщина, рух езекуційний; узагальнює та конкретизує історичну інформацію, знаходить аналогії в явищах і процесах суспільно-історичного розвитку. [9 ГІО 4.1.3] Встановлює причинно-наслідкові зв'язки між наданням шляхетських привілеїв, розвитком шляхетської демократії, виникненням фільваркової системи, обмеженням прав селян, посиленням позицій Польщі на Балтійському морі та укладенням «Холду Пруського»; пояснює історичні події, явища і процеси з урахуванням причинно-наслідкових та системних зв'язків. [9 ГІО 1.3.2-1] Аналізує фрагменти історичних джерел; визначає сутність, важливість джерела інформації та його пізнавальні можливості; добирає історичну інформацію для виконання навчального завдання, аргументує свій вибір. [9 ГІО 3.2.1-1] Обґрунтовує власну оцінку ролі шляхетських привілеїв, діяльності представницьких органів влади, значення «Холду Пруського» та розвитку фільваркового господарства для історії Польщі, використовуючи історичні факти та інформацію з різних джерел. [9 ГІО 1.2.2-2] Створює письмові історичні тексти, використовуючи історичні факти, аргументи та історичну термінологію; створює власний інтелектуальний продукт з дотриманням принципів академічної доброчесності. [9 ГІО 3.2.2-3].		відбулась подія та користь від цього для Польщі і Литви. <i>Робота з іконографією</i> Від рицарів до шляхти, визначення ролі привілеїв в цьому процесі. Структура Сейму. <i>Робота з графічною інформацією</i> Праця селян в фільварку. Порт в Гданську. «Холд Пруський» в 1525 р. <i>Робота з орієнтації в історичному просторі (карта)</i> Аналіз карти торговельних шляхів Балтійського моря та визначення ролі Гданська в міжнародній торгівлі в XVI–XVII ст Польща за останніх Ягеллонів, війни з Московією. <i>Робота з історичним джерелом</i> Шимон Старовський про набуття і утрату шляхетства. Акт створення Прус Князівських.
--	--	--

Учень/учениця: Називає і пояснює хронологічні межі основних періодів історії середньовічної Польщі; визначає віддаленість, тривалість і послідовність історичних подій та процесів. [9 ГІО 1.1.2-2]. Показує на історичній карті етапи формування середньовічної Польської держави, порівнює історичний розвиток Польщі та України-Русі; характеризує просторові зміни історичних процесів і пояснює їх значення. [9 ГІО 1.2.1-2]. Визначає послідовність основних подій історії середньовічної Польщі, установлює їх хронологічну послідовність, тривалість і синхронність із подіями історії України та всесвітньої історії. [9 ГІО 1.1.3-1]. Порівнює особливості розвитку Польської держави та України-Русі в добу Середньовіччя, виявляє спільні й відмінні риси історичних процесів; пояснює взаємозв'язки історії України, Польщі та інших держав Європи. [9 ГІО 4.3.1-2]. Пояснює взаємозв'язки між історичними подіями, процесами та явищами в історії Польщі, України та інших держав Центрально-Східної Європи; характеризує причинно-наслідкові зв'язки між історичними подіями, явищами і процесами в часі та просторі. [9 ГІО 1.3.2]. Характеризує основні досягнення середньовічного польського суспільства в політичному, господарському та культурному розвитку; узагальнює історичну інформацію, визначає головне та формулює	Узагальнення до курсу. Середньовіччя в історії Польщі, України і людства (інтегровано з курсом Історії України і Всесвітньої історії) Польща в подіях, явищах і процесах середньовічної Європи. Здобутки середньовічного польського суспільства. Взаємозв'язок середньовічних держав – Польщі та України-Русі, їх вплив на формування європейської цивілізації	<i>Робота з орієнтації в історичному просторі (карта)</i> Етапи формування середньовічної держави, порівняння подій в Польщі та в Україні-Русі. <i>Робота з історичною інформацією</i> Підготовка презентацій про головні здобутки польського середньовічного суспільства. <i>Робота в групах</i> Опрацювання ментальних карт: Взаємозв'язок середньовічних держав, Польщі та України-Русі.
--	---	--

висновки. [9 ГІО 4.3.2]. Добирає інформацію з різних джерел створює власний інформаційний продукт із дотриманням принципів академічної доброчесності [9 ГІО 3.2.2-3]. Працює в групі, узгоджує власні дії з іншими учасниками, аргументує запропоновані рішення та робить спільні висновки [9 ГІО 3.2.2-2]. Формулює узагальнені висновки щодо ролі середньовічної Польщі в історії Центрально-Східної Європи, аргументує власну позицію історичними фактами [9 ГІО 4.2.3-2].		
	<i>Діагностична робота</i>	
	<i>Підсумкове семестрове і річне оцінювання</i>	

Історія Польщі. 8 клас
Кількість годин: 35 (рекомендована 1 год. на тиждень)

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмету	Види навчальної діяльності
Учень/учениця: Ознайомлюється із завданнями, структурою та змістом курсу історії Польщі в контексті історії України та Європи; визначає особливості організації навчальної діяльності під час вивчення предмета. [9 ГІО 5.1.1-1] Використовує підручник, додаткову навчальну літературу та електронні ресурси для пошуку, добору й систематизації історичної інформації; визначає можливості різних джерел у вивченні історії. [9 ГІО 3.1.1-1] Застосовує правила роботи з історичною інформацією, дотримується академічної доброчесності під час виконання індивідуальних і групових завдань. [9 ГІО 5.2.1-1] Пояснює критерії та засади тематичного, семестрового й річного оцінювання; визначає власні цілі навчання та способи досягнення очікуваних результатів. [9 ГІО 5.1.2-1] Визначає хронологічні межі та особливості періодизації Нового часу; пояснює значення поняття «Новий час» («Ранній Новий час») у системі історичних знань. [9 ГІО 1.1.1-1] Використовує лінію часу для визначення місця подій Раннього Нового часу в загальному історичному процесі, співвідносить історичні періоди та основні	ВСТУП Ознайомлення учнів із завданнями і структурою курсу. Структура підручника з предмета, додаткова навчальна література та електронні ресурси. Форми й методи організації навчальної діяльності на заняттях із курсу. Критерії й засади тематичного, семестрового й річного оцінювання. Хронологічні межі й періодизація. Поняття Новомодерного часу. Політична карта Європи. Народонаселення.	<i>Робота з орієнтації в історичному часі</i> Визначення хронологічних меж і періодизації Нового часу. Робота з лінією часу: визначення місця Раннього Нового часу в історії України, Польщі та Європи. <i>Робота з орієнтації в історичному просторі (карта)</i> Аналіз політичної карти Європи на початку Нового часу. Визначення найбільших держав Європи, особливостей їхнього територіального розташування. Порівняння політичної карти Європи в різні історичні періоди. <i>Робота з поняттями</i> З'ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять: Новий час, Ранній Новий час, періодизація, хронологічні межі, політична карта, народонаселення. <i>Робота з підручником та навчальною літературою</i> Ознайомлення зі структурою підручника, системою рубрик, ілюстративним матеріалом, запитаннями та завданнями. Визначення можливостей використання додаткової навчальної літератури та електронних ресурсів під час вивчення історії. <i>Робота з інформацією</i> Визначення способів пошуку, добору та систематизації історичної інформації. Ознайомлення з критеріями оцінювання достовірності історичної інформації. Практичні завдання з розвитку критичного та системного мислення Створення схеми «Структура курсу історії Польщі в контексті історії України та Європи». Формулювання запитань до нового навчального курсу. Визначення власних очікувань від вивчення історії Нового часу.

етапи розвитку людства. [9 ГІО 1.2.1-1] Аналізує політичну карту Європи на початку Нового часу, визначає найбільші держави, особливості їхнього територіального розташування та політичного розвитку. [9 ГІО 1.2.2-1] Характеризує населення Європи Нового часу, визначає основні зміни в його чисельності, розміщенні та складі як чинники історичного розвитку. [9 ГІО 1.3.1-1]		<i>Робота в групах</i> Обговорення правил співпраці під час групової роботи. Визначення ролі учасників навчальної діяльності на уроках історії. Обговорення та дискусії (орієнтовні теми) «Чому важливо вивчати історію Нового часу?» «Як знання про минуле допомагають зрозуміти сучасність?»
Учень/учениця: Показує на історичній карті територіальні зміни, що відбулися внаслідок Люблінської унії, українські землі, яких вони стосувалися, володіння Речі Посполитої та її сусідів, воєводства і їхні центри, місця найважливіших подій та найвизначніших пам'яток культури; характеризує просторові зміни історичних процесів і пояснює їх значення [9 ГІО 1.2.1-2]. Визначає хронологічну послідовність основних подій історії Речі Посполитої другої половини XVI ст., установлює їх тривалість і синхронність із подіями історії України та Європи [9 ГІО 1.1.2-1]. Застосовує та пояснює на прикладах поняття і терміни: католицизм, православ'я, лютеранство, кальвінізм, іслам, релігійна толерантність, Варшавська конфедерація, реформація, аріани, безкоролів'я, інтеррекс, примас, вільна елекція, Артикули Генрихівські, <i>pacta conventa</i>; використовує історичні поняття для пояснення історичних подій і процесів [9 ГІО 4.1.3].	Розділ 1. Річ Посполита: шляхетська держава в XVI ст. Розвиток Ренесансу в Польщі. Розповсюдження ідей Відродження в Польщі. Зростання національної свідомості. Миколай Рей, Ян Кохановський, Анджей Фрич Моджевський, Миколай Коперник. Розвиток архітектури. Вавель. Люблінська унія (1569) – причини і наслідки. Річ Посполита обох народів, територія і населення. Багатонаціональний характер держави. Релігійне різноманіття. Реформація в Польщі. Перша вільна елекція. Артикули Генрихівські.	<i>Робота з орієнтації в історичному часі</i> визначення головних дат: XVI ст., 1543, 1569, 1573. <i>Робота з орієнтації в історичному просторі (карта)</i> Річ Посполита обох народів, пошук територіальних змін назв українських земель, яких стосувались зміни володіння Речі Посполитої та її сусідів, воєводства та їхні центри. Місця найважливіших подій та найвизначніші культурні пам'ятки. <i>Робота з текстом</i> З'ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять: католицизм, православ'я, лютеранство, кальвінізм, іслам, релігійна толерантність, конфедерація варшавська, реформація, аріани, безкоролів'я, інтеррекс, примас, вільна елекція, Артикули Генрихівські, <i>pacta conventa</i>. <i>Складання історичних характеристик</i> діячів Відродження (на вибір учня/учениці) – Миколай Рей, Ян Кохановський, Анджей Фрич Моджевський, Миколай Коперник. <i>Робота з історичним джерелом</i> Акт Люблінської унії. Акт Варшавської конфедерації. Шимон Старовольський про права елекційного короля. <i>Робота з графічною інформацією</i> «Люблінська унія» на картині Яна Матейка. Відображення реакції різних суспільних і національних груп на подію.

Називає діячів польського Відродження, визначних державних, культурних і церковних діячів, представників різних станів польського суспільства; характеризує роль історичних діячів у політичному та культурному розвитку держави [9 ГІО 4.2.2-1]. Пояснює причини, перебіг і наслідки Люблінської унії та першої вільної елекції; визначає передумови, причини, результати і наслідки історичних подій та процесів [9 ГІО 1.2.3-1]. Аналізує зміни, що відбулися на польських і українських землях унаслідок Люблінської унії; встановлює причинно-наслідкові зв'язки між історичними подіями, явищами та процесами [9 ГІО 1.3.2]. Характеризує особливості релігійного та національного різноманіття Речі Посполитої, пояснює значення Варшавської конфедерації для розвитку релігійної толерантності [9 ГІО 4.3.2]. Оцінює діяльність діячів польського Відродження, аргументує власні судження історичними фактами та інформацією з різних джерел [9 ГІО 4.2.3-2]. Розпізнає, описує та аналізує пам'ятки культури доби Відродження, визначає їх характерні ознаки та історико-культурне значення [9 ГІО 3.2.1-2]. Наводить приклади найвидатніших творів літератури, архітектури, образотворчого мистецтва та книгодрукування, характеризує їх значення для розвитку польської культури [9 ГІО 4.3.2-2].		Храми, як пам'ятки різноманіття релігій та визнань. <i>Робота з іконографією</i> «На Ренесансному Вавелі». Релігійне і національне різноманіття Речі Посполитої. <i>Пошук причинно-наслідкових зв'язків</i> Підписання Люблінської унії. Елекція Генрика Валуа. <i>Робота в групах</i> Проект першої сторінки газети або інтернет сторінки присвяченої Люблінській унії. Розміщення інформації щодо ситуації підписання унії, наслідків події. Створення цікавих форм і заголовків. <i>Міні проекти</i> Пошук інформації на тему обраної пам'ятки епохи ренесансу в Польщі. Оформлення роботи у вигляді плакату з найважливішою інформацією (риси ренесансу, час створення, функція колись і тепер). <i>Пошукова робота</i> Пам'ятки які свідчать про національне і релігійне різноманіття регіону. Представлення історії об'єкту та характеристики визнання. Підготовка для презентації плакату. Написання відозви до польської шляхти XVI–XVII ст. з представленням можливої загрози відсутності спадковості трону в Речі Посполитій.
---	--	---

Аналізує історичні джерела визначає авторську позицію, інформаційні можливості та значення джерел для пізнання минулого [9 ГІО 3.2.1-1]. Аналізує візуальні джерела та пам'ятки ренесансної культури як історичні джерела, визначає їх інформативність та особливості відображення історичних подій [9 ГІО 3.2.1-2]. Добирає, систематизує та презентує інформацію; створює власний інформаційний продукт з використанням різних джерел історичної інформації [9 ГІО 3.2.2-2]. Створює історичні тексти, використовуючи історичні факти, поняття, аргументи та дотримуючись принципів академічної доброчесності [9 ГІО 3.2.2-3].		
	<i>Діагностична робота</i>	
Учень/учениця: Визначає хронологічну послідовність основних подій історії Речі Посполитої кінця XVI – першої половини XVII ст., установлює їх тривалість і синхронність із подіями історії України та Європи [9 ГІО 1.1.2-1]. Називає час Реформації, правління Стефана Баторія та Сигізмунда III Вази, характеризує особливості реформаційних учень, контрреформації та розвитку станової монархії в Речі Посполитій; пояснює взаємозв'язок політичних, релігійних і культурних процесів [9 ГІО 4.1.1-1]. Показує на історичній карті Лівонію, напрями військових походів польських	Розділ 2. Війни і початок кризи Речі Посполитої. Правління Стефана Баторія його внутрішня і зовнішня політика. Вибранецька піхота. Реєстрові козаки. Династія Ваза. Сигізмунд III Ваза. Війни з Московською державою. Клушино. Здобуття Москви, мир в Полянові. Зріст значення козацького війська. Початок воєн зі Швецією. Лівонські війни. Перемир'я в Старому Таргу та Штумській Волості.	<i>Робота з орієнтації в історичному часі</i> Визначення головних дат: 1578, 1582, 1605, 1610, 1620, 1621, 1627, 1634, 1635. <i>Робота з орієнтації в історичному просторі (карта)</i> Пошук на карті Лівонії, напрямків військових походів польських королів та козацького війська, змін кордонів, назви земель і територій, місця битв, облог, територіальні умови угод. <i>Робота з текстом</i> З'ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять: реформація, контрреформація, протестантизм, кальвінізм, єзуїти, релігійні війни, вибранецька піхота, гетьман, димитріада, гусари, мито, Запоріжжя, козаки, жолд (оплата за службу), козацтво, греко-католики, хан, Османська Імперія, ясир, яничари, султан, великий візир, експансія.

королів і козацького війська, зміни державних кордонів, назви земель і територій, місця битв, облог та територіальні умови міжнародних угод; характеризує просторові зміни історичних процесів та пояснює їх значення [9 ГІО 1.2.1-2]. Застосовує та пояснює на прикладах поняття і терміни: реформація, контрреформація, протестантизм, кальвінізм, єзуїти, релігійні війни, вибранецька піхота, гетьман, димитріада, гусари, мито, Запоріжжя, козаки, жолд, козацтво, греко-католики, хан, Османська імперія, ясир, яничари, султан, великий візир, експансія; використовує історичні поняття для пояснення історичних подій і процесів [9 ГІО 4.1.3]. Характеризує особливості військово-політичної організації Речі Посполитої за правління Стефана Баторія, пояснює значення військових реформ для зміцнення держави [9 ГІО 4.3.2]. Оцінює діяльність елекційних королів, діячів Віленської академії єзуїтів та православних братств, аргументує власні судження історичними фактами та інформацією з різних джерел [9 ГІО 4.2.3-2]. Характеризує діяльність історичних діячів порівнює їхній внесок у політичну та військову історію Речі Посполитої [9 ГІО 4.2.2-1]. Пояснює причини та наслідки виникнення українського козацтва, перших селянсько-козацьких повстань і утворення греко-католицької церкви; визначає передумови, причини, результати і наслідки історичних	Війна з Турцією, Хотин (1621). Петро Конашевич-Сагайдачний. Татарська проблема. Контрреформація. Берестейська унія (1596). Єзуїти в Польщі.	<i>Робота з історичною інформацією</i> Причини та наслідки воєн XVII ст., укладення урядами важливих угод з державами-сусідами, найважливіших угод між іноземними державами, які стосувалися польських земель. <i>Робота з графічною інформацією</i> Картина Я. Матейка «Баторий під Псковом». Картина Я. Матейка «Царі Шуйські перед Сигізмундом III». <i>Робота з іконографією</i> Гусари – озброєння і спосіб ведення бою. Військо козацьке. <i>Пошук причинно-наслідкових зв'язків</i> Причини селянсько-козацьких повстань. <i>Написання есе</i> Значення діяльності історичного діяча (Жолкевського, Хоткевича, Стефана Баторія – на вибір учня/учениці) <i>Робота в групах / міні проекти/</i> Підготовка першої сторінки газети про одну з перемог польського війська у війнах зі Швецією та Москвою. Підбір цікавого заголовку, максимальної фактичної інформації про сторони.
--	--	--

подій та процесів [9 ГІО 1.2.3-1]. Пояснює причини та наслідки воєн Речі Посполитої у першій половині XVII ст., укладення міжнародних угод із державами-сусідами, а також селянсько-козацьких повстань; встановлює причинно-наслідкові зв'язки між історичними подіями та процесами [9 ГІО 1.3.2]. Аналізує зміст найважливіших міжнародних угод, що стосувалися польських земель, визначає їх значення для розвитку Речі Посполитої [9 ГІО 3.2.1-1]. Визначає наслідки участі українського козацтва у Хотинській війні, характеризує значення національно-визвольних виступів та особливості соціально-економічного і політичного становища Речі Посполитої у першій половині XVII ст. [9 ГІО 4.3.1-2]. Аналізує візуальні матеріали, як історичні джерела, визначає їх інформаційні можливості та особливості відображення історичних подій [9 ГІО 3.2.1-2]. Створює власний історичний продукт, використовуючи історичні факти, поняття, історичні джерела та дотримуючись принципів академічної доброчесності [9 ГІО 3.2.2-3]..		
	Діагностична робота	

Учень/учениця: Визначає хронологічну послідовність основних подій історії Речі Посполитої другої половини XVII ст., установлює їх тривалість і синхронність із подіями історії України та Європи [9 ГЮ 1.1.2-1]. Показує на історичній карті напрямки військових походів польських і шведських королів, козацького та турецького війська, зміни державних кордонів, назви земель і територій, місця битв, облог, укладення найважливіших договорів; територіальні зміни, що відбулися внаслідок Національно-визвольної війни, територію Української гетьманської держави, території Речі Посполитої та землі, що перебували під контролем шведів; характеризує просторові зміни історичних процесів і пояснює їх значення [9 ГЮ 1.2.1-2]. Застосовує та пояснює на прикладах поняття і терміни: гетьман, козаки, жолд (оплата за службу), козацтво, Національно-визвольна війна, Військо Запорозьке, греко-католики, хан, шведський потоп, Османська імперія, ясир, яничари, султан, великий візир, гарач, експансія, <i>liberum veto</i>, голота, рокош, баніта, сарматизм, бароко; використовує історичні поняття для пояснення історичних подій і процесів [9 ГЮ 4.1.3]. Аналізує зміст найважливіших міжнародних угод, що стосувалися польських і українських земель, визначає їхній вплив на подальший розвиток Речі Посполитої та України [9 ГЮ 3.2.1-1]. Пояснює причини Національно-визвольної	Розділ 3. II половина XVII століття – війни і наростання кризи у Речі Посполитій. Владислав IV та Ян Казимир. Селянсько-козацька війна під проводом Б. Хмельницького. Суспільні, національні, релігійні причини війни. Перебіг війни. Угода в Переяславі і війна Росії з Річчю Посполитою. Гадяцька унія. Андрусівська угода. Мир Гжимутовського (вічний мир). Шведський „потоп”. Причини польсько-шведського конфлікту. Напад шведів (1655). Стефан Чернецький. Оборона Ясної Гори. Присяга Яна Казимира. Внесок селянства в перемогу над шведами. Втрата пруського ленна. Наслідки війни. Війна з Турцією. Бучацький мир. Ян III Собеський. Перемога під Хотиним (1673) і Віденська відсіч (1683). Зростання значення магнатів і занепад шляхетської демократії. Економічно-політична криза. Перше «<i>liberum veto</i>». Культура бароко. Сарматизм. Архітектура й мистецтво.	<i>Робота з орієнтації в історичному часі</i> Визначення головних дат: 1635, 1648, 1652, 1654, 1655, 1660, 1667, 1668, 1672, 1673, 1683. <i>Робота з орієнтації в історичному просторі (карта)</i> Пошук на карті напрямків військових походів польських та шведських королів, козацького та турецького війська, змін кордонів, назви земель і територій, місця битв, облог, територіальні умови угод. <i>Робота з текстом</i> З’ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять: гетьман, козаки, жолд (оплата за службу), козацтво, національно-визвольна війна, Військо Запорізьке, греко-католики, хан, шведський потоп, Османська Імперія, ясир, яничари, султан, великий візир, гарач, експансія, „<i>liberum veto</i>”, голота, рокош, баніта, сарматизм, бароко. <i>Робота з історичною інформацією</i> Зміст найважливіших угод що стосувалися польських і українських земель; господарське життя польських земель в XVII ст. <i>Робота з історичним джерелом</i> Сучасник про причини повстання під проводом Б. Хмельницького. Лист Яна III Собеського до королеви Марисеньки. Посол Франції про зривання сеймів. <i>Робота з графічною інформацією</i> Мистецтво бароко – визначення головних рис. <i>Робота з іконографією</i> Військо козацьке. Шведська піхота. Перебіг основних подій «потопу». Архітектура бароко в Польщі. Сарматський шляхетський костюм. <i>Пошук причинно-наслідкових зв’язків</i> Причини Національно-визвольної війни.
--	---	--

війни під проводом Богдана Хмельницького; визначає передумови, причини, перебіг і наслідки історичних подій та процесів [9 ГІО 1.2.3-1]. Називає основні битви Національно-визвольної війни, Шведського потопу та воєн Речі Посполитої з Османською імперією, визначних воєначальників польського і козацького війська, діячів культурно-церковного життя, митців, найвидатніші пам'ятки літератури, архітектури, образотворчого мистецтва та культури польського бароко; характеризує їх значення для розвитку держави й культури [9 ГІО 4.3.2]. Порівнює наслідки та історичне значення Національно-визвольної війни українського народу і Шведського потопу для Речі Посполитої, формулює обґрунтовані висновки [9 ГІО 4.3.1-2]. Порівнює особливості господарського життя польських земель у XVI і XVII ст., визначає основні зміни та їх причини [9 ГІО 4.1.1-1]. Пояснює причини та наслідки Шведського потопу, Віденської відсічі, кризових явищ у політичному житті Речі Посполитої; встановлює причинно-наслідкові зв'язки між історичними подіями, явищами і процесами [9 ГІО 1.3.2]. Аналізує історичні джерела, визначає авторську позицію, інформаційні можливості та значення джерел для пізнання минулого [9 ГІО 3.2.1-1]. Аналізує пам'ятки барокового мистецтва, та інші візуальні джерела, визначає їх	Розвиток філософії та природничо-математичних наук. Література польського бароко.	Шведський «потоп». Віденська відсіч. <i>Написання есе</i> Причини кризи Речі Посполитої під кінець XVII століття з переліком причин, визначенням найважливіших і мотивуванням вибору. <i>Робота в групах</i> <i>Дебати</i> двох груп – представників Речі Посполитої та козаків про причини польсько-українського конфлікту і можливі шляхи виходу з нього. <i>Міні проєкти</i> Підготовка відозви до мешканців Речі Посполитої з закликом до боротьби зі шведами в час «потопу», яка має мобілізувати їх до боротьби. Підготовка і проведення прес-конференції за участі Яна III Собеського після перемоги під Віднем. Підготовка мультимедійної презентації про одну з пам'яток барокового мистецтва в Польщі, з визначенням характерних рис стилю.
---	---	---

інформативність і особливості відображення історичної дійсності [9 ГІО 3.2.1-2]. Оцінює діяльність Богдана Хмельницького, Яна III Собеського та інших історичних діячів доби, аргументує власні судження історичними фактами та інформацією з різних джерел [9 ГІО 4.2.3-2]. Створює історичні тексти й інформаційні продукти, використовує історичні факти, поняття, різні джерела інформації та дотримується принципів академічної доброчесності [9 ГІО 3.2.2-3]. Аргументує власну позицію, співпрацює в групі та формулює спільні висновки [9 ГІО 3.2.2-2]..		
	<i>Діагностична робота</i>	
Учень/учениця: Установлює хронологічну послідовність, тривалість і синхронність історичних подій [9 ГІО 1.1.2-1]. Показує на історичній карті держави — сусідів Речі Посполитої, територію Саксонії, зміни, пов'язані з війнами початку XVIII ст., територіальні зміни кордонів Речі Посполитої XVIII ст.; характеризує просторові зміни історичних процесів і пояснює їх значення [9 ГІО 1.2.1-2]. Аналізує результати зовнішньої політики Станіслава Августа Понятовського, характеризує його реформи та особливості внутрішньої і зовнішньої політики Речі Посполитої; визначає передумови, причини, перебіг і наслідки історичних процесів [9 ГІО 1.2.3-1]. Застосовує та пояснює на прикладах	Розділ 4. Ослаблення Речі Посполитої в XVIII ст. Втручання сусідніх держав у внутрішні справи Польщі. Панування династії Веттін Сас Август II Моцний. Подвійні елекції і громадянські війни. Узалежнення Речі Посполитої від сусідніх держав. Август III Сас. Проекти реформ. Конарський. Лещинський. Розвиток освіти. Реформи конвокаційного сейму. Елекція Станіслава Августа Понятовського. Барська конфедерація. Селянські виступи на Правобережній Україні. I поділ Речі Посполитої (1772).	<i>Робота з орієнтації в історичному часі</i> Визначення головних дат: 1697, 1700–1721, 1717, 1734, 1764, 1768, 1772, 1765, 1773. <i>Робота з орієнтації в історичному просторі (карта)</i> Пошук на карті держав сусідів Польщі, Саксонії, змін пов'язаних з війнами початку XVIII ст., територіальні зміни кордонів Речі Посполитої XVIII ст. <i>Робота з текстом</i> З'ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять: конфедерація, Барська конфедерація, освічений абсолютизм, імперія, Просвітництво, класицизм, сейм «німий», унія персональна, громадянська війна, анархія, сейм конвокаційний, права кардинальні, «четвергові обіди». <i>Робота з історичною інформацією</i> Визначення мети заснування Collegium Nobilium та бібліотеки Залуських, значення проведених реформ, свідчень впливів сусідніх держав на внутрішні справи Польщі. <i>Робота з історичним джерелом</i> Фрагмент рекомендацій парафіяльним вчителям Г.

поняття і терміни: конфедерація, Барська конфедерація, освічений абсолютизм, імперія, Просвітництво, класицизм, «німий» сейм, унія персональна, громадянська війна, анархія, конвокаційний сейм, кардинальні права, «четвергові обіди»; використовує історичні поняття для пояснення історичних подій і процесів [9 ГІО 4.1.3]. Порівнює внутрішню та зовнішню політику Августа III Саса і Станіслава Лещинського, визначає спільні та відмінні риси їх державної діяльності [9 ГІО 4.2.2-1]. Наводить приклади активної зовнішньої політики держав — сусідів Речі Посполитої, проявів освіченого абсолютизму та патріотизму польського суспільства; пояснює взаємозв'язок політичних, економічних, соціальних і культурних чинників історичного розвитку [9 ГІО 4.1.1-1]. Висловлює обґрунтовані судження щодо цілей і засобів реалізації внутрішньої та зовнішньої політики Речі Посполитої XVIII ст., аргументує власну позицію історичними фактами [9 ГІО 4.2.3-2]. Називає діячів польського Просвітництва — та інших діячів культури, освіти й мистецтва; характеризує їхній внесок у розвиток польської культури [9 ГІО 4.3.2]. Оцінює діяльність братів Залуських, Григорія Пірамовича, Войцеха Богуславського та учасників Барської конфедерації, аргументує власні судження історичними фактами та інформацією з різних джерел [9 ГІО 4.2.3-2].	Культура епохи Просвітництва. Зміни в свідомості. Лицарська школа. С. Сташці, Х. Колонтай, А. Нарушевич. Література. Національний Театр. Король-меценат. Архітектура і мистецтво класицизму. Комісія Національної Освіти. Реформа шкільництва.	Пірамовича — бажані якості випускника школи тоді і тепер. Робота з графічною та текстовою інформацією Картина Я. Матейка «Упадок Польщі». Вірш М. Конопницької «Рейтан». Характеристика позиції Рейтана. <i>Робота з графічною інформацією</i> Картини Каналетто як історичне джерело. Характеристика пам'яток класицизму в Польщі, порівняння з аналогічними в Україні. <i>Робота з іконографією</i> Порівняння правління Августа III Саса і Станіслава Лещинського. «Палац на воді» в Лазенках. <i>Пошук причинно-наслідкових зв'язків</i> Відсутності реформ і ослаблення держави. Конфедерацій та селянсько-козацьких повстань на території України. Першого поділу Речі Посполитої. <i>Написання есе</i> Відозва до польської шляхти з представленням загрози для Польщі пов'язаною з відсутністю реформ. <i>Робота в групах</i> Проект першої сторінки «Газети сеймової за 1773 рік». <i>Міні проекти</i> Оксфордські дебати: Конфедерати барські — герої чи противники добра своєї держави. Організація роботи комісії реформи сучасної школи. опрацювання бажаних змін, з вказанням позитивного впливу їх впровадження на школу.
---	---	---

Визначає місце польської культури доби Просвітництва в історії європейської культури, порівнює пам'ятки польського і українського класицизму та пояснює їхні спільні й відмінні риси [9 ГІО 4.3.1-2]. Аналізує історичну інформацію про історичних діячів, визначає їхню мету, результати й значення для розвитку польського суспільства [9 ГІО 3.2.2-1]. Аналізує історичне, визначає авторську позицію, інформаційні можливості джерела [9 ГІО 3.2.1-1]. Аналізує візуальні й текстові джерела, визначає їх інформативність, авторську позицію та особливості художнього відображення історичних подій [9 ГІО 3.2.1-2]. Встановлює причинно-наслідкові зв'язки між відсутністю реформ, ослабленням держави, діяльністю конфедерацій, селянсько-козацькими повстаннями на українських землях і Першим поділом Речі Посполитої [9 ГІО 1.3.2]. Створює письмове історичне висловлення, обґрунтовує власну позицію історичними фактами та дотримується принципів академічної доброчесності [9 ГІО 3.2.2-3]. Створює в групі інформаційний проєкт та презентує результати спільної роботи, використовуючи історичні факти, різні джерела інформації й історичну термінологію [9 ГІО 3.2.2-2]. Аргументує власну позицію, співпрацює з іншими учасниками та формулює обґрунтовані висновки [9 ГІО 3.2.2-2]..		
--	--	--

	<i>Діагностична робота</i>	
Учень/учениця: Визначає в хронологічній послідовності основні події історії Речі Посполитої кінця XVIII ст; пояснює значення цих подій у процесі занепаду держави. [9 ГІО 1.2.1-1] Використовує історичну карту для визначення територій, втрачених Річчю Посполитою внаслідок II і III поділів, визначає кордони держави до і після поділів, місця основних битв та напрямки військових дій; характеризує територіальні зміни на основі картографічної інформації. [9 ГІО 1.2.2-1] Пояснює значення та застосовує в історичному контексті поняття: Сейм Чотирирічний (Великий), конституція, поділ влади, конфедерація тарговицька, детронізація, Virtuti Militari, еміграція, очільник (начальник), косинери, Поланецький універсал; добирає приклади їх використання в історії Речі Посполитої кінця XVIII ст. [9 ГІО 2.1.1-1] Характеризує найважливіші реформи Чотирирічного сейму, визначає основні положення Конституції 3 травня 1791 року та пояснює її значення для політичного розвитку Речі Посполитої. [9 ГІО 2.2.1-1] Аналізує текст Конституції 3 травня про причини її ухвалення, визначає позиції реформаторів та пояснює, які проблеми держави мала розв'язати конституційна реформа. [9 ГІО 3.1.1-2] Аналізує акт оголошення повстання Костюшка, визначає створені органи влади,	Розділ 5. Занепад Речі Посполитої в другій половині XVIII ст. Міжнародне становище. Сейм Чотирирічний (Великий) (1788–1792). Політичні групи у сеймі. Реформи: військова, скарбова, зовнішня політика. Закон про міста. Ухвалення Конституції 3 травня 1791, її зміст і значення. Тарговицька конфедерація. Польсько-російська війна 1792 року. II поділ Речі Посполитої. Рішення сейму 1793. Кордони поділу. Панування загарбників в Польщі. Повстання під проводом Т. Костюшка. Початок повстання. Битва під Рацлавицями. Бартош Гловацький. Інсурекція варшавська і віленська.. Ян Кілінський. Поланецький універсал. Оборона Варшави. Поразка під Масейовіцями. III поділ Речі Посполитої. Причини падіння Польської держави.	<i>Робота з орієнтації в історичному часі</i> Визначення головних дат: 03.05.1791,1792,1793, 1794, 1795. <i>Робота з орієнтації в історичному просторі (карта)</i> Пошук земель втрачених при II і III поділах Речі Посполитої, кордонів РП перед і по 1793, 1795, місця головних битв, місця та напрямки військових дій, характеристика втрачених територій на основі інформації розміщених на карті. <i>Робота з текстом</i> З'ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять: Сейм Чотирирічний (Великий), конституція, поділ влади, конфедерація тарговицька, детронізація, Virtuti Militari, еміграція, очільник (начальник), косинери, Поланецький універсал. <i>Робота з історичною інформацією</i> Найважливіші реформи Чотирирічного сейму, основні положення Конституції 3 травня. <i>Робота з історичним джерелом</i> Текст Конституції 3 травня про причини її ухвалення. Акт оголошення повстання Костюшка – визначення органів влади, права очільника. <i>Робота з графічною інформацією</i> Картина Я. Матейка «Конституція 3 травня 1791 року». Картина О. Орловського «Різанина Праги». <i>Робота з іконографією</i> Панорама Рацлавицька. <i>Пошук причинно-наслідкових зв'язків</i> Ухвалення Конституції 3 травня. Поділів Речі Посполитої. <i>Робота в групах</i> Підготовка і запис телерепортажу з інтерв'ю з діячем сеймовим (на вибір учнів – С-А Понятовський, Х. Коллонтай ін.), з наданням слова як прихильникам, так і противникам Конституції. <i>Міні проекти</i>

права очільника (начальника), мету та характер повстання 1794 року. [9 ГІО 3.1.1-2] Аналізує історичні зображення, визначає, яку інформацію про події вони передають, та оцінює можливості використання іконографічних джерел для вивчення історії. [9 ГІО 3.2.1-1] Встановлює причинно-наслідкові зв'язки між проведенням реформ Чотирирічного сейму, ухваленням Конституції 3 травня, конфедерацією тарговицькою, поділами Речі Посполитої та повстанням Тадеуша Костюшка. [9 ГІО 1.3.2-1] Створює в групі творчий продукт, представляє його, використовуючи історичні факти, джерела інформації та історичну термінологію. [9 ГІО 3.2.2-2] Формулює запитання й аргументовані відповіді на основі історичних джерел. [9 ГІО 3.2.2-2] Формулює власні висновки щодо значення Конституції 3 травня та повстання Костюшка для історії Польщі, оцінює спроби збереження державності Речі Посполитої наприкінці XVIII ст. [9 ГІО 4.2.1-2].		Підготовка і проведення пресконференції за участі Т. Костюшка – вияснення причин і мети повстання.
Учень/учениця: Розкриває особливості періоду Раннього Нового часу в Україні, Польщі, державах Західної Європи та Америки; визначає характерні ознаки політичного, господарського, соціального і культурного розвитку цього періоду. [9 ГІО 1.1.1-1] Пояснює та наводить приклади єдності й	Узагальнення до курсу Історія людства, України та Польщі в контексті Раннього Нового часу – інтегровано з курсом Всесвітньої історії та історії України за модельною програмою (авт. Пометун О.І. та ін.). Особливості історичного розвитку людства в епоху Раннього Нового часу.	<i>Практичні завдання з розвитку критичного та системного мислення:</i> Опрацювання карт/контурних карт з тем розділу «Створення ментальної карти «Ранньомодерна доба в історії України і Польщі». Формулювання суджень і висновків про місце тогочасної України та Польщі в загальноєвропейських політичних, господарських і культурних процесах за допомогою укладеної

розмаїття процесів Раннього Нового часу в Україні, Польщі, Європі та Америці, визначає їхній вплив на формування сучасного світу. [9 ГІО 1.3.1-1] Систематизує інформацію про основні події, явища та процеси, встановлює зв'язки між різними сферами життя суспільства. [9 ГІО 2.1.2-1] Використовує карти, контурні карти та укладену протягом навчального року лінію часу для характеристики місця України та Польщі в загальноєвропейських політичних, господарських і культурних процесах; формулює обґрунтовані судження та висновки. [9 ГІО 1.2.2-1] Пояснює взаємопов'язаність і взаємозалежність процесів господарського, соціального, політичного та культурного життя шляхетської Польщі, козацької України та європейських суспільств Раннього Нового часу. [9 ГІО 1.3.2-1] Зіставляє і порівнює типові процеси та явища української, польської та європейської історії Раннього Нового часу; визначає спільні й відмінні риси історичного розвитку різних суспільств. [9 ГІО 2.2.2-1] Визначає цивілізаційні здобутки українського та польського суспільства Ранньомодерної доби, готує та представляє презентації, використовуючи історичну інформацію, різні джерела та історичну термінологію. [9 ГІО 3.2.2-2] Визначає внесок українського та польського суспільства XVI–XVIII ст. у загальноєвропейську культурну спадщину;	Здобутки українського та польського суспільства у Ранньомодерну добу. Внесок України та Польщі у розвиток європейської цивілізації.	протягом навчального року лінії часу. Порівняння типових процесів і явищ української, польської та європейської історії Раннього Нового часу. <i>Творчі завдання</i> (індивідуально, у парах/групах): Підготовка та представлення презентацій, описів цивілізаційних здобутків українського та польського суспільства Ранньомодерної доби. <i>Есе</i> Як я оцінюю роль козацтва, шляхти в історії України та в історії Польщі. <i>Обговорення та дискусії</i> (орієнтовні теми): У чому особливості Раннього Нового часу в історії України, Польщі та Європи.
--	--	---

аргументує значення окремих досягнень для розвитку європейської цивілізації. [9 ГІО 4.1.1-1] Висловлює власну позицію, добирає історичні аргументи та формулює обґрунтовані висновки. [9 ГІО 3.2.2-2] Аргументує власну думку, використовує історичні факти та дотримується правил конструктивного діалогу. [9 ГІО 3.3.1-1] Оцінює роль козацтва та шляхти в історії України і Польщі, визначає їхній вплив на політичний, соціальний та культурний розвиток суспільств Ранньомодерної доби. [9 ГІО 4.2.1-2].		
	<i>Діагностична робота</i>	
	<i>Підсумкове семестрове і річне оцінювання</i>	

Історія Польщі. 9 клас
Кількість годин: 18 (рекомендована 0,5 год. на тиждень)

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмету	Види навчальної діяльності
Учень/учениця: Виявляє і пояснює особливості Нового часу в історії Польщі, України та світу; визначає взаємодію політичних, економічних, соціальних і культурних чинників історичного процесу. [9 ГЮ 4.1.2-1] Користується історичною періодизацією для характеристики історичних явищ і процесів; узагальнює історичну інформацію відповідно до визначених періодів історичного розвитку. [9 ГЮ 4.1.3-1] Визначає критерії змін у житті суспільства XIX ст.; визначає взаємодію політичних, економічних, соціальних і культурних чинників розвитку суспільства. [9 ГЮ 4.1.1-1] Наводить приклади змін і неперервності в історії суспільства Нового часу та XIX ст.; пояснює на прикладах єдність, розмаїття і багатовимірність минулого та його вплив на сучасність. [9 ГЮ 4.3.2-2] Ставить обґрунтовані запитання до змісту історичних джерел та інших видів інформації; формулює запитання щодо достовірності, повноти та значущості історичної інформації. [9 ГЮ 3.2.1-2] Виявляє смислові зв'язки між різними фрагментами історичної інформації та джерелами різних видів; зіставляє, аналізує та узагальнює	ВСТУП Ознайомлення учнів із завданнями і структурою курсу. Будова підручника з предмета, додаткова навчальна література та електронні ресурси. Форми й методи організації навчальної діяльності на заняттях із курсу. Періодичність критеріїв й засади поточного, семестрового й річного оцінювання. Ранній Новий час в історії України, Польщі та світу: здобутки і втрати, (інтегровано з курсом Всесвітньої історії та історії України за модельною програмою (авт. Пометун О.І. та ін.). Періодизація нової історії. Період модернізації та національних рухів у Європі, його ознаки і особливості в Польщі та Україні. Польща та Україна на політичній карті Європи на зламі XVIII–XIX ст. Польща та Україна в контексті Модерної доби.	<i>Робота з орієнтації в історичному часі, визначення головних дат:</i> З'ясування хронологічних меж та періодизації Нового часу, особливості і порівняння етапів. <i>Робота з орієнтації в історичному просторі (карта)</i> Розселення поляків наприкінці XVIII — на початку XIX ст., територіальні зміни, що відбулися, і співставлення їх із сучасними кордонами Польщі. <i>Робота з текстом</i> З'ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять «модернізація», «національне відродження». <i>Робота з історичним джерелом</i> Формулювання запитань до історичних джерел з історії Польщі XIX ст. <i>Робота в групах</i> Обговорення питання – що спільного було в становищі поляків і українців в XIX ст.? Як політична ситуація впливала на модернізаційні процеси? <i>Міні проекти</i> Підготовка постера на вибір учня/учениці: Знакові події історії Польщі і України раннього Нового часу. Здобутки культури Польщі та України раннього Нового часу. Європейські зв'язки Польщі та України в Ранній Новий час.

інформацію з різних історичних джерел. [9 ГЮ 3.2.1-3]		
Учень/учениця: Розташовує у хронологічній послідовності події доби Наполеона, пов'язані з історією Польщі; визначає віддаленість, тривалість одних подій, явищ і процесів відносно інших. [9 ГЮ 1.1.2-2] Показує на історичній карті кордони країн Європи наприкінці XVIII – на початку XIX ст., походи Наполеона, територіальні зміни в Європі, пов'язані з наполеонівськими війнами, кордони Князівства Варшавського 1807 і 1809 рр., місця битв у Європі та світі за участю Польських легіонів; характеризує просторові зміни історичних процесів і пояснює їх значення. [9 ГЮ 1.2.1-2] Характеризує діяльність історичних діячів періоду; визначає взаємодію політичних, економічних, соціальних і культурних чинників, що впливали на діяльність історичних діячів та перебіг історичних подій. [9 ГЮ 4.2.1-1] Дас оцінку політиці Наполеона стосовно Польських легіонів і Польщі; висловлює обґрунтовані судження щодо ролі історичних діячів і політичних рішень, використовуючи історичні факти та інформацію з різних джерел. [9 ГЮ 1.2.2-2] Аналізує життя поляків за часів Князівства Варшавського, характер наполеонівських воєн та їхній вплив на життя і долю народів Європи; пояснює на прикладах єдність, розмаїття і багатовимірність минулого та його вплив на сучасність. [9 ГЮ 4.3.2-2] Застосовує, пояснює та доречно використовує поняття і терміни: Легіони польські в Італії, Мазурка Домбровського, Князівство Варшавське;	Розділ 1. Спроба відновлення незалежності Польщі Перемога Наполеона. Становище польського народу під час окупації. Плани відновлення незалежності. Утворення Легіонів. Ян Генрик Домбровський, Юзеф Вибицький. Повстання в Великопольщі і в Мазовшу. Тильзитський мир 1807. Князівство Варшавське, як спроба відновлення польської держави. Війна з Австрією 1809. Збільшення території князівства. Князь Юзеф Понятовський Поразка Наполеона і ліквідація Князівства Варшавського.	<i>Робота з орієнтації в історичному часі</i> Визначення головних дат: 1797, 1799, 1804, 1807, 1812, 1813, 1814, 1815. <i>Робота з орієнтації в історичному просторі (карта (інтегровано з всесвітньою історією) пошук територіальних змін в Європі пов'язаних з наполеонівськими війнами, кордони Князівства Варшавського 1807 та 1809 рр., місця битв в Європі та світі за участю Легіонів.</i> <i>Робота з текстом</i> З'ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять Легіони польські в Італії, Мазурка Домбровського, Князівство Варшавське. <i>Робота з історичною інформацією</i> Пісня Легіонів Польських в Італії. Конституція Князівства Варшавського. <i>Робота з історичним джерелом</i> Відозва легіонів. Пам'ятник Ю. Понятовському в Варшаві. <i>Робота з графічною інформацією</i> Штандарт Легіонів Польських. В'їзд Я-Г. Домбровського у Познань. Герб Князівства Варшавського. Картина М. Бацареллі «Надання Наполеоном Князівству Варшавському Конституції». Картина Я. Суходольського «Смерть князя Ю. Понятовського під Лейпцігом». <i>Робота з іконографією</i> (інтегровано з всесвітньою історією) Армія Наполеона – озброєння і обмундирування. <i>Пошук причинно-наслідкових зв'язків</i> Політика Наполеона стосовно Легіонів і Польщі.

узагальнює й конкретизує історичну інформацію, знаходить аналогії в явищах і процесах суспільно-історичного розвитку. [9 ГІО 4.1.3] Аналізує історичні джерела; визначає сутність, важливість історичного джерела та його пізнавальні можливості, добирає історичну інформацію з різних джерел для виконання навчального завдання. [9 ГІО 3.2.1-1] Створює письмове історичне висловлення, використовуючи історичні факти, аргументи та історичну термінологію; створює власний інтелектуальний продукт, дотримується принципів академічної доброчесності під час створення та представлення результатів навчальної діяльності. [9 ГІО 3.2.2-3]		<i>Написання есе</i> Порівняння ролі Легіонів в Італії, Австрії, Пруссії та Росії з роллю в Іспанії і Сан Домінго. <i>Робота в групах</i> Порівняння текстів Мазурки Домбровського і сучасного гімну Польщі. «Займи позицію» аргументація за чи проти участі армії Князівства Варшавського на Росію в 1812 році. Оцінка наслідків прийнятого рішення.
	<i>Діагностична робота</i>	
Учень/учениця: Розташовує у хронологічній послідовності події періоду (1815–1850 рр.); визначає віддаленість, тривалість одних подій, явищ і процесів відносно інших. [9 ГІО 1.1.2-2] Пояснює на основі історичної карти територіальний перерозподіл Європи за рішенням Віденського конгресу, економічні та соціальні процеси на польських землях; показує на карті території, охоплені Листопадним повстанням, місця головних битв, напрямки руху польських і російських військ, місця зосередження поляків у часи Великої еміграції; характеризує просторові зміни історичних процесів і пояснює їх значення. [9 ГІО 1.2.1-2] Пояснює, співвідносить і застосовує поняття та терміни: Королівство Польське, землі забрані, унія персональна, Рада Адміністративна, намісник, автономія, сейм провінційний, протекторат,	Розділ 2 Польські землі після Віденського конгресу. Поділ польських земель після упадку Князівства Варшавського. Утворення Королівства Польського, Речі Посполитої Краківської і Великого Князівства Познанського. Органи влади. Конституція. Розвиток промисловості. К. Друцькі-Любецькі. Сейм. Калішани. Конспіративна діяльність. Товариства Патріотичне і Філоматів, Змова підхорунжих. Петро Висоцький Листопадова ніч (29-30.XI 1830). Перебіг збройної боротьби. Керманичі повстання: поразка і значення	<i>Робота з орієнтації в історичному часі</i> Визначення головних дат: 1815, 1830, 1831, 1832, 1835, 1845, 1850. <i>Робота з орієнтації в історичному просторі (карта)</i> Аналіз територіального перерозподілу Європи за рішенням Віденського конгресу, економічні та соціальні процеси на польських землях (господарська інфраструктура, спеціалізація регіонів, особливості становища населення у зв'язку з економічним розвитком тощо пошук на карті території, охоплені Листопадним повстанням, місця головних битв, напрямки рухів польських і російських військ співвідношення територій, охоплених національно-визвольним рухом на польських землях та революційними подіями у країнах Європи, місця зосередження поляків в часи Великої Еміграції, шляхи переміщення емігрантів.

цензура, конспірація, детронізація, диктатор, репресії, еміграція, політичні фракції, емісар, русифікація, контрибуція, каторга, Статут органічний, «ніч Паскевича»; узагальнює й конкретизує історичну інформацію, знаходить аналогії в явищах і процесах суспільно-історичного розвитку. [9 ГІО 4.1.3] Пояснює характер, спрямованість і наслідки рішень Віденського конгресу, правову ситуацію Королівства Польського у складі Російської імперії, причинно-наслідкові зв'язки змовницьких рухів, Листопадового повстання та Великої еміграції; пояснює історичні події, явища і процеси з урахуванням причинно-наслідкових та системних зв'язків. [9 ГІО 4.3.2-2] Характеризує діяльність К. Друцького-Любецького, П. Висоцького, змовницьких товариств і політичних фракцій Великої еміграції; визначає взаємодію політичних, економічних, соціальних і культурних чинників, що впливали на діяльність історичних діячів та перебіг історичних подій. [9 ГІО 4.2.1-2] Порівнює діяльність і наслідки діяльності Ю. Хлопіцького, І. Прондзинського та інших військових керівників повстання; визначає спільне і відмінне в діяльності історичних діячів, аргументує власні висновки. [9 ГІО 4.2.2-1] Визначає мету діяльності конспіративних організацій та їхніх лідерів; визначає взаємодію політичних, економічних, соціальних і культурних чинників історичного процесу. [9 ГІО 4.2.1-1] Порівнює соціально-економічний розвиток, державний устрій польських земель, становище населення та явища повсякденного життя під владою Росії, Австрії та Пруссії; пояснює на	повстання. Уряди і народи Європи у ставленні до повстання. Поляки після поразки листопадового повстання. Велика Еміграція. Осередки та політичні фракції на еміграції, їх керівники. Зв'язок з батьківщиною. Репресії загарбників. Конспіративна діяльність. Значення емісарів. Товариство Польського народу, Шимон Конарські. Централізація, Кароль Лібельт. Союз польського народу, Генрик Каменський та Едвард Дембовський. Сільська змова Петра Щігенного.	<i>Робота з текстом</i> З'ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять Королівство Польське, землі заборони, унія персональна, Рада Адміністративна, намісник, автономія, сейм провінційний, протекторат, цензура, конспірація, детронізація, диктатор, репресії, еміграція, політичні фракції, емісар, русифікація, контрибуція, каторга, Статут органічний, «ніч Паскевича». <i>Робота з історичною інформацією</i> Характеристика діяльності К. Друцького-Любецького, П. Висоцького. Характеристика діяльності змовницьких товариств, політичних фракцій Великої Еміграції. Порівняння діяльності та наслідків діяльності Ю. Хлопіцького, І. Прондзинського інших військових керівників повстання. Визначення мети діяльності конспіративних організацій та їх лідерів. <i>Робота з історичним джерелом</i> Текст пісні «Боже, щось польське...!». Акт детронізації царя. Маніфест Польського демократичного товариства. <i>Робота з графічною інформацією</i> Картина М. Хилевського «Огляд військ польських». Монета 1829 року з зображенням Олександра І. Герб Великого Князівства Познанського. Картина М. Залеського «Взяття Арсеналу». Картини В. Коссака «Ольшинка Гроховська» та «Совінський на шанцях Волі». Герб часів Листопадового повстання.
--	---	--

прикладах єдність, розмаїття і багатовимірність минулого. [9 ГІО 4.3.1-2] Дас обґрунтовану оцінку діяльності представників Великої еміграції; висловлює обґрунтовані судження щодо ролі особи в минулому та сучасності, використовуючи історичні факти та інформацію з різних джерел. [9 ГІО 1.2.2-2] Порівнює мету, завдання і форми польського національного руху наприкінці 20-х рр. XIX ст. з вимогами інших європейських народів; пояснює спільне і відмінне в історичних процесах різних країн Європи. [9 ГІО 4.3.1-1] Визначає та характеризує передумови, причини, форми, характер і наслідки протесту різних верств польського населення, сутність програмних вимог національно-визвольного руху; визначає передумови, розрізняє результати і наслідки історичних подій, явищ і процесів. [9 ГІО 1.2.3-1] Аналізує історичні джерела; визначає сутність, важливість історичного джерела та його пізнавальні можливості. [9 ГІО 3.2.1-1] Створює письмові історичні висловлення, використовуючи історичні факти, аргументи та історичну термінологію; створює власний інтелектуальний продукт, дотримується принципів академічної доброчесності під час створення та представлення результатів навчальної діяльності. [9 ГІО 3.2.2-3]		Традиція національних кольорів. Картина Т. Квятковського «Полонез Шопена». <i>Робота з іконографією</i> Змовницькі рухи в Королівстві Польському. <i>Пошук причинно-наслідкових зв'язків</i> Листопадове повстання. Велика Еміграція. <i>Робота в групах</i> Порівняльний аналіз економічного розвитку польських земель під владою Росії, Австрії та Пруссії. Підготовка презентації про устрій і території Королівства Польського, Речі Посполитої Краківської і Великого Князівства Познанського. <i>Міні проекти</i> Написання листа від імені конспіративного діяча до знайомого в Галичині в якому розкажи про початок листопадового повстання, використай максимум деталей, зміст листа має заохотити до приєднання до повстання. Підготовка презентації про зміни та репресії після поразки Листопадового повстання використовуючи нову термінологію.
	<i>Діагностична робота</i>	
Учень/учениця: Розташовує події у хронологічній послідовності; визначає віддаленість, тривалість одних подій, явищ і процесів відносно інших; хронологічно співвідносить історичні події, явища і процеси, встановлює їх послідовність, синхронність та	Розділ 3. Весна народів на польських землях Краківське повстання (1846). «Галицька рабація». Початок краківського повстання. Маніфест Народного Уряду.	<i>Робота з орієнтації в історичному часі</i> Визначення головних дат: 1846, 1848. <i>Робота з орієнтації в історичному просторі (карта)</i> пошук територіальних змін після поразки Краківського повстання; місцевостей пов'язаних з подіями 1846 року та Весни народів.

взаємозалежність. [9 ГІО 1.1.2-2] Показує на історичній карті просторові межі польських земель, територіальні зміни після Краківського повстання, місцевості, пов'язані з подіями 1846 року та Весни народів; характеризує просторові зміни історичних процесів і пояснює їх значення. [9 ГІО 1.2.1-2] Хронологічно співвідносить основні події та історичні процеси на польських землях із подіями вітчизняної та європейської історії; встановлює взаємозв'язок історичних подій і процесів, визначає їх синхронність у просторі й часі. [9 ГІО 1.1.2-1] Пояснює, співвідносить і застосовує поняття та терміни: Галицька рабація, скасування кріпацтва, Весна народів, революція; узагальнює та конкретизує історичну інформацію, знаходить аналогії в історичних явищах і процесах суспільно-історичного розвитку. [9 ГІО 4.1.3-1] Описує побут і повсякденне життя населення на основі аналізу різних джерел інформації; виявляє смислові зв'язки між різними фрагментами історичної інформації та джерелами різних видів, зіставляє інформацію з різних джерел. [9 ГІО 3.2.1-3] Характеризує особливості духовного та суспільного життя населення польських земель, порівнюючи їх з аналогічними процесами на інших територіях; порівнює історичні явища і процеси, виявляє спільне й відмінне, пояснює взаємозв'язок політичних, економічних, соціальних і культурних чинників історичного розвитку. [9 ГІО 4.3.1-2] Характеризує політичне становище в Європі після Віденського конгресу, основні риси економічного,	Едвард Дембовський. Селянські повстання в Галичині. Якуб Шеля. Поразка повстання і ліквідація Речі Посполитої Краківської. Весна Народів на польських землях 1848–1849. (інтегровано з Всесвітньою історією і історією України). Повстання у Великопольщі. Народний Комітет. Перебіг повстання. Польський народний рух в Сілезії і на Мазурах. Королівство Галичини і Лодомерії. Польсько-українські відносини. Весна народів у Європі і її вплив на суспільне життя в Галичині. Народний комітет у Кракові. Народна Рада у Львові. Львівське повстання. Скасування кріпацтва. Діяльність поляків в Італії. Легіон Міцкевича. Участь поляків в Угорській революції. Ю. Бем. Участь поляків в революційних виступах на території Німеччини.	<i>Робота з текстом</i> З'ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять: Галицька рабація», скасування кріпацтва, Весна Народів, революція. <i>Робота з історичною інформацією</i> Характеристика історичної постаті Людвіка Мерославського. Форми національної боротьби в Сілезії та на Мазурах. Участь поляків в революційних виступах в Італії та Угорщині. <i>Робота з історичним джерелом</i> Спогади очевидців про події галицької рабації. Визначення причин селянських рухів. <i>Робота з графічною інформацією</i> Формування запитань до ілюстрації та тексту. Картина Яна Левіцького «Галицька рабація». Польські та угорські ветерани. <i>Робота з іконографією</i> Процесія повстанців 1848. Едвард Дембовський. <i>Пошук причинно-наслідкових зв'язків</i> Селянських виступів та кріпацтва. <i>Написання есе</i> Висловлення власного ставлення і оцінки історичних постатей Едварда Дембовського та Якуба Шелі. <i>Робота в групах, міні проекти</i> Створення першої сторінки газети присвяченої краківському повстанню, подіям Весни народів у Львові та Кракові (на вибір учня/учениці).
---	---	--

політичного й суспільного життя європейських держав; визначає особливості історичного розвитку суспільства, пояснює взаємодію політичних, економічних, соціальних і культурних чинників. [9 ГІО 4.1.2-1] Аналізує суспільно-політичні рухи в країнах Східної та Західної Європи, причини революцій 1848–1849 рр.; характеризує діяльність історичних діячів, суспільних і політичних рухів, пояснює мотиви їхніх дій та історичне значення. [9 ГІО 4.2.1-2] Розкриває особливості, характер, перебіг, причини поразок і наслідки революцій у країнах Європи; визначає передумови, розрізняє причини, перебіг, результати і наслідки історичних подій, явищ і процесів, пояснює причинно-наслідкові та системні зв'язки між ними. [9 ГІО 4.3.2-2] Доводить, що кріпосне право гальмувало економічний розвиток Польщі та сприяло посиленню національного й соціального гніту; визначає передумови, причини, результати й наслідки історичних процесів, аргументує власні висновки історичними фактами. [9 ГІО 4.3.2-1] Аналізує історичне джерело; визначає його інформаційні можливості, особливості походження та значення для пізнання історичного минулого; формулює запитання до історичного джерела, визначає його сутність, важливість і пізнавальні можливості. [9 ГІО 3.2.1-1] Створює письмові історичні висловлення (есе, повідомлення, матеріали для проєкту), використовуючи історичні факти, аргументи та історичну термінологію; створює власний інтелектуальний продукт, дотримується принципів академічної доброчесності під час створення та		
--	--	--

представлення результатів навчальної діяльності. [9 ГЮ 3.2.2-3]		
	<i>Діагностична робота</i>	
Учень/учениця: Визначає хронологічні межі етапів визвольного руху, синхронізує прояви суспільно-політичного та національно-визвольного руху в різних регіонах і європейських країнах; встановлює послідовність, синхронність і взаємозалежність історичних подій, явищ і процесів, визначає їх тривалість та віддаленість у часі. [9 ГЮ 2.1.2-1] На основі карти простежує зв'язок між суспільно-економічними процесами та піднесенням національно-визвольного руху; характеризує модернізаційні процеси на польських землях і території, охоплені Січневим повстанням; пояснює значення просторових змін історичних процесів. [9 ГЮ 2.2.1-2] Показує на карті просторові межі краю, описує особливості адміністративно-територіального устрою, визначає місця основних подій періоду; встановлює взаємозв'язок між природними умовами, господарською діяльністю та перебігом історичних процесів. [9 ГЮ 2.2.1-1] Пояснює, співвідносить і застосовує поняття і терміни: землевласники, праця органічна, «моральна революція», бранка, русифікація, германізація, шкільний страйк, «ругі пруські», «Культуркампф», «Гаката», Комісія колонізаційна, автономія, Крайовий Сейм, тройлоялізм; узагальнює та конкретизує історичну інформацію, встановлює взаємозв'язки між історичними поняттями й використовує їх для пояснення історичних явищ і процесів. [9 ГЮ 2.3.1-1] Визначає, характеризує та порівнює політичну й	Розділ 4. Польські землі після Весни Народів Польські землі під російським пануванням. Причини січневого повстання. Прагнення незалежності. Кримська війна. Становище селян. Білі і Червоні. Політика угоди з царизмом А. Вельопольського, патріотичні маніфестації, «національний траур». Початок повстання (1863). Маніфест Народного Уряду. Формування органів влади конспіраційної польської держави. Людвік Мерославський. Партизанська боротьба. Диктатура Ромуальда Траугутта. Царський указ про ліквідацію кріпацтва на польських землях. Поразка повстання і його значення. Царські репресії після поразки повстання. Заслання, конфіскації, маєтків і контрибуції. Ліквідація самостійності Польського Королівства. Русифікація і опір поляків. Репресії проти католицької церкви і уніатів.	<i>Робота з орієнтації в історичному часі</i> Визначення головних дат: 1860, 1861, 1863, 1864, 1871. <i>Робота з орієнтації в історичному просторі (карта)</i> простеження зв'язку між суспільно-економічними процесами в суспільстві та піднесенням національно-визвольного руху. пошук на карті просторових меж краю і опис особливостей адміністративно-територіального устрою, місць основних подій періоду, територій охоплених січневим повстанням, просторових меж краю і опис особливостей адміністративно-територіального устрою. <i>Робота з текстом</i> З'ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять землевласники, праця органічна, «моральна революція», бранка, русифікація, германізація. шкільний страйк, «ругі пруські», „Культуркампф”, „Гаката”, Комісія колонізаційна, автономія, Крайовий Сейм, тройлоялізм. Характеристика постаті Александра Вельопольського – суперечливість оцінки діяча Ромуальда Траугутта – останнього диктатора повстання. Визначення форм опору поляків русифікації і германізації. <i>Робота з історичною інформацією</i> Порівняння ситуації польського суспільства під пануванням Прусії, Росії, Австрії, аналіз програм Білих і Червоних. Характеристика репресивної політики царської

суспільно-економічну ситуацію поляків після поразки Січневого повстання, основні причини, прояви, форми та наслідки суспільно-політичного і національно-визвольного руху на польських землях Російської, Австро-Угорської та Німецької імперій; характеризує діяльність провідних представників національно-визвольного руху; порівнює історичні явища і процеси, виявляє спільне й відмінне, визначає взаємозв'язок політичних, економічних, соціальних й культурних чинників історичного розвитку. [9 ГЮ 4.3.1-2] Характеризує постаті Александра Вельопольського та Ромуальда Траугутта, пояснює суперечливість оцінок їхньої діяльності; висловлює обґрунтовані судження щодо ролі особи в історичних подіях, аргументує власну оцінку діяльності історичних діячів. [9 ГЮ 4.2.2-2] Визначає форми опору поляків політиці русифікації та германізації, пояснює їхнє значення для збереження національної ідентичності; характеризує діяльність суспільних і політичних рухів, пояснює мотиви їхньої діяльності та історичне значення для польського суспільства. [9 ГЮ 4.2.1-2] Аналізує причини, перебіг і наслідки Січневого повстання, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між політикою імперської влади, діяльністю визвольного руху та змінами в становищі польського суспільства; визначає передумови, результати й наслідки історичних подій і процесів, пояснює їх взаємозв'язок. [9 ГЮ 4.3.2-2] Порівнює ситуацію польського суспільства під владою Пруссії, Росії та Австрії, аналізує	Германізація, „Культуркампф” і їх наслідки. Пруське антипольське законодавство „Гаката”. Комісія колонізаційна. Переслідування польської мови. Польський опір русифікації і германізації. Шкільний страйк. Роль римо-католицького костелу в національному спротиві. М. Джимала. Автономія Галичини. Система управління в автономній Галичині. Багатонаціональність і багатокультурність. Поляки, українці, євреї. Польсько-українські відносини.	влади. Страйк дітей у Вжесьні – причини і наслідки події. Віз Джимали. Приклади германізації. <i>Робота з історичним джерелом</i> Маніфест Народного Уряду, пропозиція вирішення селянського питання. Свідчення сучасників про русифікацію. <i>Робота з графічною інформацією</i> Будинок Познаньського Базара. Патріотична біжутерія. Демонстрація на Замковій площі 08.04.1861. Картини Олександра Сохачевського і Артура Гродгера «Бранка». Артур Гродгер. Графічні цикли присвячені повстанню. Картина О. Сохачевського «Польські засланиці». Картина Ю. Коссака «В'їзд цісаря Франца Йосифа до Кракова». <i>Пошук причинно-наслідкових зв'язків</i> Січневе повстання. <i>Робота в групах</i> Підготовка в трьох групах презентації про ситуацію поляків під владою трьох імперій. <i>Міні проєкти</i> Виконання проєкту знамені січневих повстанців, опрацювання графічне і текстове слогана/гасла повстання.
---	---	--

програми політичних угруповань «Білих» і «Червоних»; пояснює на прикладах єдність, розмаїття і багатовимірність історичного розвитку, встановлює взаємозв'язки між історичними процесами та їхній вплив на сучасність. [9 ГЮ 4.3.1-1]		
	<i>Діагностична робота</i>	
Учень/учениця: Хронологічно співвідносить основні події та історичні процеси в краї з подіями і процесами вітчизняної та європейської історії, визначає основні етапи модернізації польських земель у другій половині XIX — на початку XX ст.; встановлює послідовність, синхронність і взаємозалежність історичних подій, явищ та процесів. [9 ГЮ 2.1.2-1] Аналізує економічні зміни на польських землях, визначає особливості промислового розвитку окремих регіонів під владою різних держав; простежує зміни в соціальній структурі суспільства (землевласники, робітники, буржуазія, інтелігенція), характеризує різноманіття політичних процесів; порівнює історичні явища і процеси, виявляє спільне й відмінне, визначає взаємозв'язок політичних, економічних, соціальних і культурних чинників історичного розвитку. [9 ГЮ 4.3.1-2] Пояснює, співвідносить і застосовує поняття і терміни: кооперація, економічна еміграція, землевласники, асиміляція, антисемітизм; узагальнює та конкретизує історичну інформацію, встановлює взаємозв'язки між історичними поняттями й використовує їх для пояснення історичних явищ і процесів. [9 ГЮ 2.3.1-1] Характеризує основні реформи суспільного життя	Розділ 5. Суспільно-політичні і господарські зміни і їх вплив на ситуацію польських земель. Економічний розвиток польських земель в кінці XIX на початку XX ст. І. Цегельський, Ф. Смолька. Розвиток кооперації. Ф. Стефчик. Розвиток промислових міст. Формування промислових округів. Суспільні і цивілізаційні зміни на польських землях. Діяльність політична. Соціалісти. Ендеки. Роман Дмовський. Розвиток народного руху. Марія і Болеслав Віслоухи. Революція 1905 року та її наслідки. Діяльність польських політичних партій. Юзеф Пілсудський. Легальні та нелегальні патріотичні організації. Скауты.	<i>Робота з орієнтації в історичному часі</i> Визначення головних дат: 1864, 1875, 1882, 1892, 1895, 1905, 1910. <i>Робота з орієнтації в історичному просторі (карта)</i> Аналіз економічних змін на польських землях, пошук промислових округів, порівняння промислового розвитку в регіонах польських під пануванням різних держав. <i>Робота з текстом</i> З'ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять кооперація, економічна еміграція, землевласники, асиміляція, антисемітизм. <i>Робота з історичною інформацією</i> Характеристика діяльності Францішка Стефчика, Іполіта Цегельського, Романа Дмовського, Юзефа Пілсудського. Аналіз основних положень течій в польському соціалістичному русі, планів відновлення незалежності Р. Дмовського і Ю. Пілсудського. <i>Робота з історичним джерелом</i> Програма Романа Дмовського про сутність націоналізму. <i>Робота з іконографією</i> Промислова Лодзь. <i>Написання есе</i> Враження від подорожі до промислової Лодзі.

на польських землях, визначає їхні наслідки; визначає передумови, причини, перебіг, результати та наслідки історичних подій і процесів, пояснює причинно-наслідкові та системні зв'язки між ними. [9 ГІО 4.3.2-2] Характеризує діяльність історичних діячів, визначає їхню роль у суспільно-політичному житті польських земель; аналізує основні положення суспільних і політичних рухів, плани відновлення незалежності Р. Дмовського та Ю. Пілсудського; пояснює мотиви діяльності історичних діячів та їхній вплив на історичний розвиток польського суспільства. [9 ГІО 4.2.1-2] Порівнює прояви і шляхи процесу консолідації польської нації з аналогічними процесами в Італії та Німеччині; порівнює різні течії в польському соціалістичному русі, визначає відмінності в їхніх цілях і методах діяльності; пояснює на прикладах єдність, розмаїття і багатовимірність історичного розвитку, встановлює взаємозв'язки між історичними процесами та їх вплив на сучасність. [9 ГІО 4.3.1-1] Дає оцінку методам політичної боротьби, аргументує власну позицію щодо допустимості різних форм політичної діяльності; висловлює обґрунтовані судження щодо діяльності історичних діячів, суспільних і політичних рухів, аргументує власну оцінку історичних подій, явищ і процесів з урахуванням історичного контексту. [9 ГІО 4.2.2-2]	Українське питання в Галичині. Політика „Нової Ери”.	<i>Робота в групах</i> Проектування сторінки газети де представлено діяльність польських політичних партій після революції 1905 року. Продумати як її форма і зміст може зацікавити читача. <i>Оксфордські дебати</i> – Чи варто застосовувати методи терору в політичній боротьбі.
	<i>Діагностична робота</i>	
Учень/учениця: Характеризує особливості духовного та суспільного життя поляків, порівнюючи їх з аналогічними явищами та процесами в різних	Розділ 6. Розвиток польської культури в ХІХ поч. ХХ ст. Польська культура і освіта після втрати незалежності.	<i>Робота з орієнтації в історичному часі</i> Визначення головних дат: 1816, 1817, 1822, 1831, 1860. <i>Робота з орієнтації в історичному просторі</i>

регіонах Польщі; порівнює особливості розвитку культури, освіти та суспільного життя в різних історичних умовах, виявляє спільне і відмінне в історичних процесах. [9 ГІО 4.3.1-2] Показує на карті основні місця і території, пов'язані з розвитком освіти, науки та мистецтва; описує і характеризує модернізаційні процеси на польських землях; характеризує просторові зміни історичних процесів і пояснює їх значення. [9 ГІО 2.2.1-2] Визначає і характеризує основні чинники, особливості розвитку, явища, процеси та пам'ятки культури цього періоду; визначає передумови, причини, перебіг, результати та наслідки історичних і культурних процесів, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними. [9 ГІО 4.3.2-1] Описує явища культурного та духовного життя польського суспільства XIX – початку XX ст.; характеризує діяльність історичних діячів, митців, науковців та їхній внесок у розвиток суспільства і культури. [9 ГІО 4.2.1-1] Пояснює, співвідносить і застосовує поняття і терміни: школи елементарні і реальні, раціоналізм, романтизм, позитивізм, праця органічна, «Молода Польща»; узагальнює історичну інформацію, встановлює взаємозв'язки між історичними поняттями та використовує їх для пояснення історичних явищ і процесів. [9 ГІО 2.3.1-1] Порівнює ідеї та цінності, характерні для тогочасної польської культури, із сучасними цінностями європейського суспільства; пояснює на прикладах єдність, розмаїття і багатовимірність минулого та його вплив на сучасність. [9 ГІО 4.3.1-1]	Система шкільництва в Королівстві польському та Великому Князівстві Познанському. Розвиток науки. Мистецькі колекції та бібліотеки. Народовий Заклад Осолінських. Університет Ягеллонський. Художня Академія. Розквіт польської культури в еміграції (романтична поезія і музика) А. Міцкевич, Ю. Словацький, Ф. Шопен. Ідеї месіанізму. Початки історичних досліджень з історії Польщі. Іоахім Лелевель. Формування польської національної культури під владою інших держав. Марія Кюрі-Склодовська. Позитивізм. Еліза Ожешкова і Болеслав Прус. Розвиток історичних досліджень і патріотичного мистецтва. Генрик Сенкевич, Ян Матейко, Марія Конопницька. Культура періоду Молодої Польщі. Ян Каспрович, Стефан Жеромський, Владислав Реймонт, Станіслав Виспянський, Початки масової культури. Робота з молоддю. Йорданізм. Скаутинг. Розвиток освіти, науки і культури в Галичині.	(карта) Пошук головних центрів розвитку польської культури XIX ст., місця пов'язані з творчістю окремих діячів. <i>Робота з текстом</i> З'ясування значення, застосування та ілюстрування прикладами понять: <i>школи</i> елементарні і реальні, раціоналізм, романтизм, позитивізм, праця органічна, «Молода Польща». <i>Робота з історичною інформацією</i> Значення відкриття Марія Кюрі-Склодовської. <i>Робота з історичним джерелом</i> Адам Міцкевич «Романтичність». <i>Робота з графічною інформацією</i> Картина Вінцента Каспшицького «Вистава Образотворчого мистецтва 1928 року в Варшаві». Картина Петра Міхаловського «Битва під Сомосьєрою» Польське образотворче мистецтво кінця XIX поч. XX ст. <i>Робота з іконографією</i> Творчість польських романтиків. <i>Пошук причинно-наслідкових зв'язків</i> Розвиток польської культури в кінці XIX поч. XX ст. Картина С. Виспянського «Материнство». <i>Написання есе</i> Представлення головних ідей вибраного твору на історичну тематику. <i>Робота в групах</i> Підведення підсумків теми з використанням роботи з ментальними картами. <i>Міні проекти</i> Підготовка презентації про життя і творчість представника польського романтизму (на вибір
---	--	--

Характеризує й оцінює внесок діячів культури у вітчизняну та світову культуру; висловлює обґрунтовані судження щодо ролі особи в історії, оцінює її діяльність з урахуванням історичного контексту. [9 ГІО 4.2.2-2] Характеризує тематику творів епохи романтизму, пояснює зв'язок літературних і мистецьких явищ із суспільно-історичним контекстом доби; пояснює історичні явища і процеси з урахуванням причиново-наслідкових та системних зв'язків, визначає взаємозалежність розвитку культури й суспільства. [9 ГІО 4.3.2-2]	Н. Цибульський, А. Фредро, С. Гощинський, Г. Запольська, С. Виспянський, Я. Матейко, С. Смолька. Співпраця українських і польських діячів культури і мистецтва.	учня/учениці).
	<i>Діагностична робота</i>	
Учень/учениця: Характеризує чинники, що визначали тенденції економічного розвитку кінця XVIII ст. – початку XX ст.; аналізує взаємозв'язок економічних, політичних, соціальних і культурних процесів, визначає їхній вплив на розвиток суспільства. [9 ГІО 4.3.1-2] Зіставляє типові явища і процеси європейської, української та польської історії XIX – початку XX ст., визначає їх спільні та відмінні риси; пояснює на прикладах єдність, розмаїття і багатовимірність історичного розвитку та його вплив на сучасність. [9 ГІО 4.3.1-1] Створює синхронізовану лінію часу основних подій всесвітньої історії, історії України і Польщі XIX ст., встановлює взаємозв'язки між історичними процесами; хронологічно співвідносить історичні події, явища і процеси, встановлює їх послідовність, синхронність та взаємозалежність. [9 ГІО 2.1.2-1] Аргументує важливість міжнародних і національних документів кінця XVIII ст. –	Узагальнення до курсу – інтегровано з курсом Всесвітньої історії та історії України за модельною програмою (авт. Пометун О.І. та ін.). Історія людства. України та Польщі в контексті Нового часу. Українське та польське суспільство на межі XVIII – початку XX ст.: особливості розвитку. Внесок українського та польського суспільства в загальноєвропейську культурну спадщину XIX ст.	<i>Створення</i> синхронізованої лінії часу основних подій всесвітньої історії, історії України і Польщі XIX ст. <i>Формулювання суджень</i> про роль історичних осіб в історичному розвитку України, Польщі, світу наприкінці XVIII – початку XX ст. <i>Створення</i> в малих групах з представленням своєї теми класу: Які нові виклики поставило перед людством «довге» XIX століття? Які здобутки «довгого» XIX століття, на вашу думку, є найважливішими для історії людства? Як події та явища «довгого» століття найбільше вплинули на історичний розвиток України і Польщі? Яку роль відігравала Україна та Польща в історії людства впродовж «довгого» XIX ст.? У чому особливості міжнародних відносин у XIX – на початку XX ст.? Про що я дізнався/дізналася, вивчаючи Всесвітню історію та історію України і Польщі наприкінці XVIII – на початку XX ст.?

початку XX ст., що містять стандарти прав людини; формулює обґрунтовані запитання і судження, використовуючи історичні факти, аргументи та інформацію з різних джерел. [9 ГІО 3.2.1-2] Визначає внесок українського та польського суспільства в загальноєвропейську культурну спадщину кінця XVIII ст. – початку XX ст.; оцінює внесок окремих осіб, суспільних груп і народів у розвиток культури та цивілізації, висловлює обґрунтовані судження щодо їхньої історичної ролі. [9 ГІО 4.2.2-2] Формулює судження про роль історичних осіб в історичному розвитку України, Польщі та світу наприкінці XVIII – початку XX ст.; оцінює діяльність історичних діячів з урахуванням історичного контексту, різних поглядів і наслідків їхньої діяльності. [9 ГІО 4.2.2-2] Висловлює аргументовані судження щодо значення «довгого» XIX ст. для подальшого розвитку людства; пояснює історичні процеси з урахуванням причинно-наслідкових та системних зв'язків, визначає їх результати, наслідки та історичне значення. [9 ГІО 4.3.2-2] Бере участь у груповому обговоренні історичних проблем, аргументує власну позицію щодо викликів, здобутків та наслідків «довгого» XIX ст. для України, Польщі та світу; формулює обґрунтовані судження, ставить доречні запитання, аргументовано відстоює власну позицію, використовуючи історичні факти, поняття та інформацію з різних джерел. [9 ГІО 3.2.1-2]		
	Діагностична робота	
	Підсумкове семестрове і річне оцінювання	

ПРИКІНЦЕВА ЧАСТИНА

Реалізація освітньої програми з історії ґрунтується на синергії **компетентнісного, особистісно зорієнтованого та діяльнісного** підходів. Це вимагає відмови від простого запам'ятовування дат на користь розвитку критичного мислення, формування ціннісних орієнтирів та розуміння причинно-наслідкових зв'язків історичних процесів.

Базові методичні підходи

- **Компетентнісний підхід:** орієнтований не на накопичення теоретичних знань, а на здатність використовувати їх для розв'язання життєвих проблем, орієнтації в інформаційному просторі та участі в суспільному житті.
Діяльнісний підхід: навчання через практику. Учні є активними дослідниками, які працюють з історичними джерелами, аналізують тексти, карти та візуальні матеріали.
- **Особистісно зорієнтований підхід:** врахування інтересів, потреб та темпу сприйняття учнів, створення ситуації успіху, розвиток емпатії та історичної уяви.
- **Ціннісно-орієнтаційний підхід:** фокус на формуванні громадянської ідентичності, патріотизму та усвідомленні ролі України в європейському й світовому контекстах.

Пріоритетні технології та методи навчання

- **Проектне навчання:** сприяє глибокому зануренню в тему та формуванню навичок самостійного пошуку
- **Робота з візуальними та писемними джерелами (медіаграмотність):** аналіз історичних документів, фотографій, плакатів, карикатур та відео для критичної оцінки фактів.
- **Метод "перевернутий клас":** ознайомлення з теоретичним матеріалом удома, а на уроці – обговорення, дискусії, розв'язання практичних завдань та інтерактивні вправи.
- **Гейміфікація:** використання історичних квестів, вікторин (наприклад, Kahoot), рольових та ділових ігор.

Оцінювання навчальних результатів учнів/учениць з предмета «Історія Польщі»

Оцінювання – це вимірювання навчальних досягнень тих, хто навчається, тобто порівняння і встановлення співвідношення того, що учень/учениця знає та уміє, до того, що він/вона має знати й уміти на певний момент навчання відповідно до модельної навчальної програми.

Основою оцінювання здобувачів освіти є передбачені модельною навчальною програмою очікувані результати їхньої навчальної діяльності або складники ключових компетентностей і наскрізних умінь, що мають формуватися/розвиватися під час навчання, а саме: мінімальний обсяг знань, обов'язковий для засвоєння учнем/ученицею відповідно до його/її індивідуального розвитку та пізнавальних можливостей; основні уміння та навички, формування/розвиток яких передбачено програмою; формування ціннісного ставлення учня/учениці/учениці до історичних і суспільно значущих явищ, процесів і подій, що досліджуються ним/нею.

Діяльність учителя з оцінювання учнів/учениць має здійснюватися шляхом поточного (формувального) і підсумкового оцінювання.

Система оцінювання в НУШ є формувальною та рівневою, з акцентом на аналізі індивідуального прогресу учнів. Оцінювання проводиться

за чотирма рівнями (початковий, середній, достатній, високий) у межах 12-бальної системи.

Відповідно до Державного стандарту вимоги оцінювання представлено через результати на трьох рівнях:

групи результатів (через які реалізується компетентнісний потенціал предмету);

загальні результати, які є спільними для всіх трьох рівнів загальної середньої освіти (вони ж визначають навчальний поступ за циклами: 5–6 і 7–9 класи);

орієнтири для оцінювання, на основі яких визначають рівень досягнення результатів навчання на завершення відповідного циклу.

Поточне формувальне оцінювання учнів під час уроку передбачає дотримання вчителем таких етапів (кроків):

- 1) формулювання вчителем (разом з учнями/ученицями) очікуваних результатів уроку;
- 2) визначення вчителем (разом з учнями/ученицями) критеріїв і показників оцінювання;
- 3) обрання стратегій, процедур та шкали оцінювання;
- 4) виконання оцінювання вчителем та/або самооцінювання/взаємооцінювання учнів/учениць.

Підсумкове оцінювання дає змогу перевіряти й оцінювати результати роботи учнів/учениць:

- 1) семестрове – наприкінці семестру, проводиться вчителем залежно від календарного планування;
- 2) річне – після закінченні навчального року.

Підсумкове оцінювання за рік не проводиться, а річна оцінка базується на семестрових оцінках з урахуванням динаміки досягнень учня/учениці

Оцінка результатів навчання учнів/учениць може бути якісною (виражається вербально) та кількісною (позначається балами).

При оцінюванні досягнень програмових очікуваних результатів учнів/учениць 5–9 класів із «Історії Польщі» вчитель/вчителька має враховувати: логічність і обґрунтованість, осмисленість, глибину, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість міркувань учня/учениці/учениці, рівень сформованості загальнонавчальних та предметних умінь і навичок, рівень володіння наскрізними вміннями й рівень сформованості ключових компетентностей.

Орієнтирами для вчителя/вчительки в оцінюванні учнів/учениць виступають обов'язкові результати навчання історії та громадянської освіти, передбачені Державним стандартом базової середньої освіти. В освітній програмі закладу освіти вони можуть бути конкретизовані для зручності формувального оцінювання проміжних результатів.

Оцінювання навчальних результатів учнів/учениць з предмета «Історія Польщі» має відбуватись відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти затвердженого постановою КМУ від 30 вересня 2020 р. № 898 та Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання затверджених наказом № 1093 від 02 серпня 2024 р.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту».
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту».
3. Державний стандарт початкової освіти.
4. Державний стандарт базової середньої освіти.
5. Державний стандарт профільної середньої освіти.
6. Наказ МОН України «Про затвердження Порядку здійснення експертизи, надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам»

від 05.06.2023 № 675.

7. Наказ МОН України «Про затвердження Порядку проведення експертизи та затвердження освітніх програм повної загальної середньої освіти, розроблених не на основі типових освітніх програм» від 03.06.2022 № 520.

8. Наказ МОЗ України «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти» від 25.09.2020 № 2205.

9. Історія України сучасне бачення. Термінологічний словник: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://history.vn.ua/book/history3/i0acg.html>

10. «Historia Polski. Історія Польщі» І. Андрущенко, Б. Андрущенко, Н. Шумлянська / Київ : Арії. 2022.

11. Типова освітня програма для 10–12 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти за академічним спрямуванням (наказ Міністерства освіти і науки України 26 травня 2025 № 765 (зі змінами, внесеними відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 19 червня 2025 № 884)). URL: <https://educationforlife.mon.gov.ua/wp-content/uploads/2025/10/top-dlya10-12-kl-zzso-yaki-zabezp-zdob-prof-osvity.pdf>

12. Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

13. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 р. № 463-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>

14. Історія України. Всесвітня історія : навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Київ : МОН України, 2022. Електронний ресурс. URL : <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/2022/08/15/Navchalna.programa.2022.WH.HU.6-11.pdf>

15. Концепція Нової української школи / Міністерство освіти і науки України. Київ, 2016. Електронний ресурс. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

16. Концепція профільного навчання в старшій школі : наказ Міністерства освіти і науки України від 25 вересня 2003 р. № 10/12-2. URL : https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v10_1290-03_68

17. Кремень В. Г., Топузов О. М., Ляшенко О. І., Мальований Ю. І., Засєкіна Т. М. Профільна середня освіта: концептуальні засади для Нової української школи. Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2023. Т. 5, № 2. С. 1–8. DOI : <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5201>

18. Наказ Міністерства освіти і науки України від 26 травня 2025 р. № 765 Про затвердження типової освітньої програми для 10–12 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти за академічним спрямуванням. Київ, 2025.

19. Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації : збірник матеріалів / за заг. ред. О. І. Ляшенко, Т. М. Засєкіної, Ю. І. Мальованого, С. Г. Литвинової, А. В. Малиношевської. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 205 с.

20. Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 25 липня 2024 р. № 851. Київ, 2024. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF>

21. Про схвалення Концепції розвитку громадянської освіти в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2018 р. № 710-р. Київ, 2018. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80#Tex>

22. Енциклопедія історії України / НАН України, Інститут історії України ; гол. ред. В. А. Смолій. Київ : НАН України, 2003–2013. Електронний ресурс. Режим доступу : <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C>